

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

A1.1 DÜZEYİ “SCHRITT FÜR SCHRITT
DEUTSCH” İSİMLİ ORTAÖĞRETİM ALMANCA
DERS KİTABININ DÖRT DİL BECERİSİ VE
İÇERİK AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Begüm TELEMECİ

BALIKESİR, 2017

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

A1.1 DÜZEYİ “SCHRITT FÜR SCHRITT
DEUTSCH” İSİMLİ ORTAÖĞRETİM ALMANCA
DERS KİTABININ DÖRT DİL BECERİSİ VE
İÇERİK AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Begüm TELEMECİ

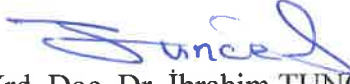
Tez Danışmanı
Doç. Dr. Kemal Oğuz ER

BALIKESİR, 2017

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı 201012509002 numaralı Begüm TELEMECİ' in hazırladığı "A1.1 DÜZEYİ " SCHRITT FÜR SCHRITT DEUTSCH" İSİMLİ ORTAÖĞRETİM ALMANCA KİTABININ DÖRT DİL BECERİSİ VE İÇERİK AÇISINDAN İNCELENMESİ" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 03.11.2017 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/~~OY ÇOKLUĞU~~ ile karar verilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. İbrahim TUNCEL

Başkan

Doç. Dr. Kemal Oğuz ER
Üye (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Nihat UYANGÖR
Üye

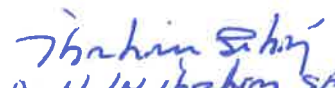
Üye

Üye

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

15.11.2017

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN

ÖZET

A1.1 DÜZEYİ “SCHRITT FÜR SCHRITT DEUTSCH” İSİMLİ ORTAÖĞRETİM ALMANCA DERS KİTABININ DÖRT DİL BECERİSİ VE İÇERİK AÇISINDAN İNCELENMESİ

TELEMECİ, Begüm

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç.Dr. Kemal OĞUZ ER

2017, 86 Sayfa

Bu çalışmada 2016-2017 öğretim yılından itibaren ortaöğretimde kullanılmaya başlanan Almanca A1.1 düzeyi “Schritt für Schritt Deutsch” isimli ders kitabının dört temel dil becerisine nasıl yer verdiği ve Almanca Öğretim Programında yer alan içerik önerileriyle uygunluk gösterip göstermediği incelenmiştir.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup doküman analizi yapılmıştır. Araştırmanın teorik bölümünde Türkiye’de yabancı dil eğitimi ve yabancı dil olarak Almanca’nın öğretimi gibi konulara ele alınarak Türkiye’de dil öğretimi detaylı bir biçimde incelenmiştir. Daha sonra ise ders kitabının Almanca Öğretim Programına göre incelenmesi sebebiyle teorik bölümde program ve program geliştirmenin ne olduğundan ve öneminden, eğitim programının dört temel öğesinden bahsedilmiştir. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni temel alınarak hazırlanan ve 2011 yılından itibaren de kullanılmaya başlanan Ortaöğretim Almanca Öğretim Programı ayrıntılı olarak tanıtılmıştır. Bu programa uygun olarak hazırlanacak ders kitapları ile ilgili bilgilere de değinilmiştir. İncelenen ders kitabının da genel bir tanıtımı yapılarak teorik bölüm sonlandırılmıştır.

Çalışmanın bulgular bölümünde ders kitabında yer alan dört dil becerisine ait etkinlikler incelenmiştir. Ders kitabında her beceriye eşit düzeyde yer verilip verilmediği ve hangi etkinlikler ile bu becerilerin kazandırılmak istendiği belirlenmeye çalışılmıştır. Programda yer alan tema ve içerik önerileriyle ders kitabında yer alan tema ve içerik karşılaştırılmış ve uygunluğu değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda Schritt für Schritt Deutsch isimli bu ders kitabında yer alan dört temel dil becerisine ait etkinliklerin Almanca ğretim Programında nerilen etkinlikler ile büyük oranda uyumlu olduğu görülmüştür. İçerik bilgilerinin de Almanca ğretim Programına büyük oranda uyum sağladığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Almanca ğretim Programı, Almanca Ders Kitabı, Yabancı Dil ğretimi, Dört Dil Becerisi

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE LEVEL A1.1 COURSE BOOK NAMED “SCHRITT FÜR SCHRITT DEUTSCH” ACCORDING TO THE FOUR SKILLS AND CONTENT

TELEMECİ, Begüm

Master of Arts, Department of Educational Sciences

Advisor: Associate Prof. Dr. Kemal OĞUZ ER

2017, 86 Sayfa

In this study it was examined how the level A1.1 course book named “Schritt für Schritt Deutsch” – which has been used in secondary education- include Four Skills in Languages and to If it accords with the advisories on content or not which are included in German Language Teaching Curriculum.

In this study qualitative research method was used and document analysis was applied. In the theoretical part of the research, the Language Teaching in Turkey was investigated in details, by dealing with Foreign Language Teaching in Turkey and German Language Teaching as a foreign language. Then for the course book was examined according to German Language Teaching Curriculum, in the theoretical part, what the curriculum and curriculum development were and their importance, four basic elements of curriculum were mentioned. The German Language Teaching Curriculum which was prepared according to Common European framework of reference for languages and was started to be used since 2011 was presented in details. Data about the course books which will be prepared according to this program was mentioned. By making a general presentation, the theoretical part was finished.

In the conclusion part of the study, the activities related to four skills in the course book were examined. It was tried to be figured out whether or not each of the four skills are focused at an equal rate in course book and which activities will let the students gain these skills. The advisories on content and subject that are included in German Language Teaching Curriculum were compared with the

content and subject in course book and were evaluated whether they were suitable or not.

At the end of this research, it was found out that the activities related to four skills included in this course book named "Schritt für Schritt Deutsch" largely accord with the activities which are advised in German Language Teaching Curriculum. Also it was defined that the content largely accords with German Language Teaching Curriculum.

KeyWords: German Language Teaching Programm, German Course Book, Foreign Language Teaching, Four Skills in Languages

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
RESİMLER LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Amaç	4
1.3. Önem.....	4
1.4. Sınırlılık.....	5
1.5. Tanımlar	5
1.6. Kısaltmalar.....	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi	6
2.1.1. Cumhuriyet Öncesinde Yabancı Dil Öğretimi	6
2.1.2. Cumhuriyet Sonrası Yabancı Dil Eğitimi	8
2.2. Yabancı Dil Olarak Almancanın Öğretimi	10
2.3. Eğitim Programı.....	12
2.4. Program Geliştirme ve Önemi	15
2.5. İyi Bir Eğitim Programının Özellikleri	17
2.6. Eğitim Programının Yapısal Boyutları	17
2.6.1. Hedefler	19
2.6.2. İçerik	22
2.6.3. Eğitim Durumları	24
2.6.4. Değerlendirme	25
2.7. Almanca Öğretim Programı	28
2.8. Schritt für Schritt Deutsch İsimli Ders Kitabının Genel Tanıtımı.....	34
2.9. İlgili Araştırmalar.....	37
3. YÖNTEM.....	41
4. BULGULAR VE YORUM.....	42
4.1.9 ve 10.Sınıf Almanca Ortaöğretim A1.1 düzeyi Almanca ders kitabı dört dil becerisine (dinleme-konuşma-okuma-yazma) nasıl yer vermektedir?	42

4.2. 9 ve10.sınıf Almanca Ortaöğretim A1.1 düzeyi Almanca ders kitabı programda yer alan tema ve içerik önerilerine ne derece uygundur?	56
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	67
5.1. Sonuçlar.....	67
5.2. Öneriler.....	70
5.2.1. Kitap Hazırlayanlara Öneriler.....	70
5.2.2. Araştırmacılara Öneriler.....	71
KAYNAKÇA	72

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Eğitim Programı.....	16
Tablo 2: Eski Program Anlayışı.....	19
Tablo 3: Yeni Program Anlayışı.....	20
Tablo 4: Bilişsel, Duyuşsal ve Psikomotor Alanın Düzeyleri ve Hedef Örnekleri.....	23
Tablo 5: Değerlendirme Öğeleri.....	28
Tablo 6: Bilişsel, Devinsel ve Duyuşsal Hedeflere Dair Ölçme Araçları.....	29
Tablo 7: Dil Yeterlilik Düzeylerine Göre Tema ve İçerik sayıları	33
Tablo 8: Programa Uygun Olarak Hazırlanacak Ders Kitapları ile İlgili Bilgiler.....	34
Tablo 9: Dil Yeterlilik Düzeylerine Göre Programda Yer Alan Atatürkçülük Konuları	35
Tablo 10: Dinleme Etkinliklerinin Sayıları.....	42
Tablo 11: Konuşma Etkinliklerinin Sayıları	47
Tablo 12: Okuma Etkinliklerinin Sayıları	50
Tablo 13: Yazma Etkinliklerinin Sayıları.....	53
Tablo 14: Programda Yer Alan Tema ve İçerik Önerileri.....	57
Tablo 15: Ders Kitabında Yer Alan Tema ve İçerik Bilgileri.....	59
Tablo 16: Programda Yer Alan 9 ve 10. Sınıf Atatürkçülük Konuları.....	61

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Schritt für Schritt Deutsch Ders ve Çalışma Kitabı Kapakları.....	37
Resim 2: Schritt für Schritt Deutsch Yönerge Satırları.....	38
Resim 3: Schritt für Schritt Deutsch Gerçek ve Gerçek Olmayan Resim Örnekleri.....	39
Resim 4: Schritt für Schritt Deutsch 1. Dinleme Etkinliği.....	43
Resim 5: Schritt für Schritt Deutsch 2. Dinleme Etkinliği.....	44
Resim 6: Schritt für Schritt Deutsch 3. Dinleme Etkinliği.....	44
Resim 7: Schritt für Schritt Deutsch 4. Dinleme Etkinliği.....	45
Resim 8: Schritt für Schritt Deutsch 5. Dinleme Etkinliği.....	45
Resim 9: Schritt für Schritt Deutsch 6. Dinleme Etkinliği.....	46
Resim 10: Schritt für Schritt Deutsch 7. Dinleme Etkinliği.....	46
Resim 11: Schritt für Schritt Deutsch 1. Konuşma Etkinliği.....	48
Resim 12: Schritt für Schritt Deutsch 2. Konuşma Etkinliği.....	49
Resim 13: Schritt für Schritt Deutsch 3. Konuşma Etkinliği.....	49
Resim 14: Schritt für Schritt Deutsch 1. Okuma Etkinliği.....	51
Resim 15: Schritt für Schritt Deutsch 2. Okuma Etkinliği.....	52
Resim 16: Schritt für Schritt Deutsch 3. Okuma Etkinliği.....	53
Resim 17: Schritt für Schritt Deutsch 4. Okuma Etkinliği.....	53
Resim 18: Schritt für Schritt Deutsch 1. Yazma Etkinliği.....	54
Resim 19: Schritt für Schritt Deutsch 2. Okuma Etkinliği.....	55
Resim 20: Schritt für Schritt Deutsch 3. Okuma Etkinliği.....	55
Resim 21: Schritt für Schritt Deutsch 4. Okuma Etkinliği.....	56
Resim 22: Schritt für Schritt Deutsch 5. Okuma Etkinliği.....	56
Resim 23: Schritt für Schritt Deutsch Seyahat Teması Etkinliği.....	62
Resim 24: Schritt für Schritt Deutsch Beslenme Teması Etkinliği.....	63
Resim 25: Schritt für Schritt Deutsch Beslenme Teması 2.Etkinlik.....	64
Resim 26: Schritt für Schritt Deutsch Kişilik ve Özellikler Teması Etkinliği.....	65
Resim 27: Schritt für Schritt Deutsch Seyahat Teması 2.Etkinlik.....	65

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde; problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, ilgili araştırmalar, tanımlar ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Son yüzyılda savaş ve göçlerden bilim ve teknolojideki ilerlemelere, ekonomik, kültürel ve sosyal gelişmelere kadar dünyada hızlı bir değişimin yaşandığı söylenebilir. Dünyada yaşanan bu hızlı değişim her şeyi etkilediği gibi insanda aranan niteliklerin de zaman içerisinde değişmesine neden olmaktadır. Çoğu insanın üniversite bitirip hatta yüksek lisansını dahi tamamladığı, çok iyi bilgisayar kullandığı günümüzde insan nitelikleri arasında farklılık yaratacak önemli unsurlardan birinin yabancı dil olduğu söylenebilir. Uluslararası ilişkilerin üst düzeye ulaştığı bu son yüzyılda, yabancı dil bilme dünyaya açılan bir kapı olarak görülmektedir. Bu bağlamda ülkeler de yabancı dil öğretiminin üzerinde daha önemle durmaktadırlar (Tok, Arıbaş, 2008).

Öğrencilerin bir yabancı dili öğrenmeye başlamak zorunda oldukları yaş ülkeler arasında farklılık gösterebilmektedir. Avrupa’da, 6 ila 9 yaş aralığında birinci yabancı dil, 10 ila 15 yaş aralığında ise ikinci yabancı dil öğrenme bir zorunluluktur (Eurydice, 2012). Birinci yabancı dil öğretimine ilkökul 2. sınıfta (7-8 yaş) başlanan Türkiye’de, ikinci yabancı dil öğretimi ise 9. sınıfta (14-15 yaş) başlamaktadır (MEB).

Yabancı dilin daha etkili öğretilmesi adına Türkiye’de son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı’nın çalışmaları artmıştır. Dünyadaki yeniliklerin ve uygulamaların takip edilmesi neticesinde yenilenen öğretim programları, “Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni” temel alınarak hazırlanan ders kitapları ve yabancı dil derslerinin ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında zorunlu dersler arasında yer alması ve yabancı dil ders saatlerinin artırılması bu yöndeki olumlu çalışmalara verilebilecek birkaç örnektir. Nitelikli yabancı dil öğretmeni yetiştirilmesi ve ezberden ziyade dilin kullanımını ön plana çıkaran dil öğretimi anlayışı da yine Bakanlık çerçevesinde yapılan yeniliklerdendir (Tok, Arıbaş, 2008).

Hemen hemen tüm ülkelerde en fazla öğretilen yabancı dil İngilizcedir (Eurydice, 2012). Bilim ve teknolojideki gelişmelerin gerisinde kalmamak için dünya dili olarak kabul edilen İngilizce, Türkiye’de de birinci yabancı dil olarak öğretilmektedir. Dünyada en yaygın olarak öğretilen ikinci yabancı dil ise genellikle Almanca veya Fransızcadır (Eurydice, 2012). Türkiye’de ise ikinci yabancı dil olarak öğretilen dil, yüksek oranda Almancadır. Çok az okulda ise Fransızca öğretilmektedir. Almancanın Avrupa’da en çok konuşulan anadil olmasının yanı sıra Almancanın Türkiye’de ikinci yabancı dil olarak öğretilmesinde daha pek çok farklı sebep de sayılabilir (Eurydice, 2012). İki ülke arasındaki güçlü siyasi ve ticari bağların oluşu, en güçlü nedenlerden birini oluşturur. Başer (2014)’e göre Türkiye’deki 1000’i aşkın Alman firması ile Almanya’daki 50.000’i aşkın Türk işletmesi iki ülke arasındaki ekonomik bağları güçlendirmektedir. Almanca bilmenin insanlara her iki ülkede de iş kapısı açacağı gayet açıktır. Yine her yıl 3 milyonun üzerinde Alman turistin Türkiye’yi ziyaret etmesi sebebiyle Almanca bilen personel ihtiyacının arttığını belirten Başer (2014), yaklaşık 25.000 Türk üniversite öğrencisini bünyelerinde barındıran Alman üniversitelerinin her geçen yıl daha fazla Türk üniversite öğrencilerini kabul etmesinin de Almanca öğrenmeyi cazip hale getirdiğini belirtmektedir.

Hangi dil öğretilirse öğretilsin hedef o dili gerçekten kişiye kazandırmak olmalıdır. Yabancı dil öğrenmenin önemi artık dünyada tartışılmamaktadır. Nasıl daha etkili ve verimli dil öğretileceği tartışılmaktadır. Bu doğrultuda zaman içerisinde yeni yöntem ve teknikler ortaya çıkmıştır. Yabancı dil öğretimindeki bu değişiklikler, ders araç-gereçlerinde de değişimleri ve yenilikleri beraberinde getirmiştir. Bilim ve teknolojideki gelişmeler de yeni ve eğlenceli eğitim materyallerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Ne var ki bu değişim ve yeniliklere rağmen hala en çok kullanılan materyal ders kitaplarıdır (Öz, 2010).

Ders kitapları, öğretmene neyi hangi sırayla öğreteceği hususunda rehberlik eder. Kitapların öğrenciler için ise neyi öğreneceklerini gösteren, içerik ve görseliyle öğrencilerin ilgi ve öğrenme motivasyonunu artıran önemli bir rolü mevcuttur. Genç (2002: 75) ders kitabını şöyle tanımlar

Ders kitabı, genel ve özel hedeflerin somutlaştırılarak sunulduğu, öğretim malzemesinin (metin, içerik, beceri alanları, dil bilgisi, sözcük bilgisi, fonetik, imla vs.) bu hedeflere uygun olarak seçildiği, düzenlendiği, sınıf içindeki öğretim sürecini, yöntemi, dersin aşamalarını, çalışma biçimlerini, öğrenci ve öğretmen etkileşimini belirleyen; araç gereç seçimini ve kullanımını düzenleyen öğretim malzemesidir.

Tanımdan da anlaşıldığı üzere öğretim programı doğrultusunda amacına uygun hazırlanmış bir ders kitabının birçok faydası mevcuttur. Dersin hedeflerinin somutlaştırılarak öğrenenlere eğlenceli bir şekilde sunulması, ders başarısının artmasına fayda sağlayacaktır. Özellikle yabancı dil ders kitaplarında hedef kültürün de yer alması öğrencilerde bir farkındalık yaratarak öğrencilerin farklı kültürleri hoşgörüle karşılamayı öğrenmelerini sağlayacaktır. Bu ve benzeri hedefleri yabancı dil öğretimine kazandırmayı amaçlayan Avrupa Konseyi, 2001 yılında Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metnini yayınlamıştır (İşisağ, 2008).

Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Konseyi tarafından yayınlanan Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metninin amacını Erdem, Gün, Şengül ve Şimşek (2015: 461) şöyle açıklar:

Avrupa kıtasında yaygın şekilde kullanılan dillerin farklı milletlerce öğrenilmesi ve toplumsal bütünleşmenin sağlanması, kültürel zenginliğin artırılması ve aktarılması; turistik, ticari, kültürel, eğitimsel vb amaçlarla Avrupa içinde farklı ülkelere giden insanların adaptasyon sürecinin hızlandırılması ve içinde bulunduğu toplumun dilini kısa sürede öğrenmesidir.

Avrupa'da ortak eğitim uygulamalarını öngören Socrates Projesine 24 Ocak 2000 tarihinde Avrupa Konseyi kararıyla katılan Türkiye'de, yabancı dil ders kitapları "Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni kistaslarına" göre hazırlanmaktadır(Avrupa Dil Portfolyosu nedir? MEB). Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının kararıyla 2016-2017 öğretim yılından itibaren kullanılmaya başlanan Almanca A1.1 düzeyi "Schritt für Schritt Deutsch" isimli ders kitabı da ADOBM'ne göre hazırlanmıştır. Bu çalışmanın temel amacı da A.1.1 düzeyinde 9 ve 10. sınıflar için hazırlanmış olan Schritt für Schritt Deutsch isimli ders kitabını dört temel dil becerisi ve içerik açısından değerlendirmektir.

1.2. Amaç

2001-2002 öğretim yılından itibaren farklı lise türlerinde zorunlu ders olarak yer alan Almanca dersi için zaman içerisinde farklı öğretim programları hazırlanmıştır. Son olarak da Talim ve Terbiye Kurulu'nun izin ve onayı ile 2011 yılında yeni bir Almanca Öğretim Programı yayınlanmıştır. Değişen öğretim programları, ders kitaplarında da bir değişimi zorunlu kılmaktadır. En son Schritt für Schritt Deutsch isimli A1.1 düzeyindeki Almanca ders kitabı, 9 ve 10. sınıflarda kullanılması için Bakanlık tarafından okullara gönderilmiştir.

Bu çalışmanın genel amacı ortaöğretim 9 ve 10. Sınıflarda okutulmakta olan (A1.1 düzeyi) Schritt für Schritt Deutsch isimli ders kitabının dört temel dil becerisine nasıl yer verdiğini ve Almanca Öğretim Programında yer alan içerik önerileriyle uygunluk gösterip göstermediğini incelemektir.

Bu genel çerçevede aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. 9 ve 10. sınıf Almanca Ortaöğretim A1.1 düzeyi Almanca ders kitabı dört dil becerisine (dinleme-konuşma-okuma-yazma) nasıl yer vermektedir?

2. 9 ve 10. sınıf Almanca Ortaöğretim A1.1 düzeyi Almanca ders kitabı programda yer alan tema ve içerik önerilerine uygun mudur?

1.3. Önem

Günümüzde ikinci yabancı dil öğretimi Avrupa'nın aksine Türkiye'de ancak ortaöğretimde başlamaktadır. Bu kadar geç bir yaşta ikinci yabancı dille tanışan öğrenciler için, dil öğrenmeyi mümkün olduğunca basit ve keyifli hale getirmek gerekmektedir. Bunun gerçekleşmesinde de hem öğretmenler hem de ders kitapları önemli bir rol oynamaktadır. Hem eğlenceli hem etkili ve verimli bir dil öğretimi için ders kitapları önemli bir materyaldir. Amacına uygun olarak hazırlanmış bir ders kitabı, öğrencilerde öğrenme motivasyonunu artıracak gibi öğretmenlerin iş yükünü de hafifletecektir. Bu çalışmada Talim ve Terbiye Kurulunca onaylanmış bir ders kitabının incelenmesi, varsa hatalarının ortaya çıkarılması ve eksikliklerinin tespit edilmesi bundan sonraki kitap hazırlama çalışmalarına yardımcı olması açısından önem taşımaktadır.

1.4. Sınırlılık

Bu çalışma sadece devlet okullarında A1.1 düzeyinde 9 ve 10. sınıflar için okutulmakta olan Schritt für Schritt Deutsch adlı ders kitabının yalnızca dört temel dil becerisi ve içerik açısından incelenmesi ile sınırlı kalacaktır.

1.5. Tanımlar

Bu çalışmada bazı kavramlar sıklıkla kullanılmıştır. Bunların tanımları şöyledir:

Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni: Avrupa Birliği'ne ve Avrupa Konseyi'ne bağlı ülkeler arasında kültürel hareketliliğin hız kazanması, eğitim kurumları arasında işbirliğinin sağlanabilmesi, dil yeterlilik düzeylerinde ortaklığın olması, çok dilliliğin desteklenmesi gibi amaçlarla hazırlanıp 2001 yılında çıkmış ortak çerçeve niteliğinde bir metindir (Macit, 2009: 6).

Ortaöğretim Almanca Dersi Öğretim Programı: Ortaöğretim kurumları Almanca dersi için hazırlanan, hedef-içerik- eğitim durumları- ölçme değerlendirme nasıl olması gerektiğinin ayrıntılı bir şekilde sunulduğu programdır.

Tema: Ünite

1.6. Kısaltmalar

Bu çalışmada aşağıdaki kısaltmalar kullanılmıştır:

ADOBM : Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni

OAÖP : Ortaöğretim Almanca Öğretim Programı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturan; Türkiye’de yabancı dil eğitimi, yabancı dil olarak Almanca’nın öğretimi, eğitim programı, program geliştirme ve önemi, iyi bir eğitim programının özellikleri, eğitim programının yapısal boyutları, Almanca öğretim programı ve Schritt für Schritt Deutsch isimli ders kitabının genel tanıtımına yer verilmiştir.

2.1. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi

Yabancı dil öğretimi tüm dünyada ihtiyaç olmaktan çıkıp bir zorunluluk halini almıştır. Çoğu kişinin üniversite bitirdiği, çok iyi bilgisayar kullandığı ve hatta yüksek lisans öğrenimini de tamamladığı günümüz şartlarında bir yabancı dil bilmek artık yetersiz kalmaktadır. Yıllar içinde iş başvurularında aranan öncelikli kriterlerden biri yabancı dil hatta tercihen ikinci yabancı dil bilgisi olmuştur. Hemen hemen tüm dünyada bu şartlar hakimken devletlerin yabancı dil öğretimine kayıtsız kalması, yabancı dil öğretimindeki yenilikleri takip etmemesi mümkün değildir. Şüphesiz gelişmekte olan ülkeler arasında yer alan Türkiye de yabancı dil öğretimi, üzerinde daha hassasiyetle durulması gereken bir konudur. Bu bölümde günümüzdeki çalışmalara ışık tutması için geçmişte yabancı dil öğretimi ile ilgili Türkiye de neler yapıldığı anlatılacaktır.

Türk eğitim tarihi çok öncelere dayanmasına rağmen yabancı dil öğretimi ciddiyle Tanzimat döneminde ele alınmaya başlandığı için Türkiye de yabancı dil öğretimine burada iki başlık altında kısaca değinilecektir.

2.1.1. Cumhuriyet öncesinde yabancı dil öğretimi

Türklerde medreselerle başlayan eğitim önceleri din ağırlıklı idi. Zaman içerisinde ihtiyaçlarla birlikte eğitimin içeriği de çeşitlendi. Osmanlı dönemi boyunca açılan değişik tipteki eğitim kurumlarında edebiyat, tarih, müzik, fizik, kimya, coğrafya, astronomi, felsefe ve beden eğitimi gibi alanlarda eğitimler verilmiştir (Erdoğan, 2010).

Osmanlı devleti farklı toplumların bir arada yaşadığı büyük bir çatı olması sebebiyle ülkede çok dillilik hakimdi. Devletin bu konudaki ılımlı politikası sayesinde her toplum kendi dilini konuşurdu. Böylelikle dil öğrenimi

okullardan ziyade daha çok halk arasında gayr-ı Müslimlerin konuşmaları aracılığıyla doğal yolla gerçekleşmekteydi (Sakaoğlu, 2003).

Osmanlı'nın duraklama ve gerileme dönemine girmesiyle beraber, her alanda olduğu gibi, yaşam tarzında ve dilde de bazı değişimler meydana gelmeye başladı. Bu dönem içinde Batı ülkeler bir aydınlanma ve gelişme içerisinde iken Osmanlı'nın savaşlarda sürekli yenilen taraf olması ve ekonomik olarak da kötüye gitmesi toplumun yüksek sınıfında batıya karşı bir yabancı hayranlığı ortaya çıkardı. Bu hayranlığın etkisi ile birçok aydın, yurtdışına giderek bu ülkelerin dillerini öğrendiler (Ertural, 2008).

Okullarda ise dil öğretimi daha çok Arapça ağırlıklıydı. Osmanlı devletinde iki okul türünden biri olan Sıbyan okulları din ağırlıklı olması sebebiyle Arapça öğretim yapmaktaydı. Enderunlarda ise Türkçenin dışında yabancı dil olarak Arapça ve Fransızca öğretilmekteydi (Demirel, 1999).

Osmanlı'da eğitim – öğretimde ilk yenilik hareketleri savaşlardan alınan ağır yenilgilerden sonra başlamıştır. Bunun neticesinde de askeri okullar açılmıştır. 1773'te Askeri Deniz Okulu (Muhendishane-i Bahr-i Hümayun) , 1784'te Askeri Kara Okulu (Muhendishane-i Berr-i Hümayun) ,1834'te Mekteb-i Harbiye (Harp okulu) ve 1827'de Tiphane-i Amire gibi askeri okulların açılması ile eğitimde yenileşme hareketi başlamıştır (Erdoğan, 2010). Buralarda yabancı öğretmenlere de görev verilmiş, ilk kez Batı dilleri (Fransızca, İngilizce) programlara girmiştir. Batı ile ilişkiler artmış ve ilk kez 1830'da Avrupa'ya öğrenci gönderilmiştir (Akyüz, 2011).

1800'lu yıllar eğitimde değişimin başladığı yıllar olmuştur. Bunda 1839 Tanzimat Fermanı ve 1856 Islahat Fermanı'nın etkisi büyük olmuştur. Bu fermanlar ile yabancı dil öğretiminin önü açılmıştır. Yabancılarla da okul açma izni verilmesi ve orta dereceli okulların programına yabancı dil dersinin konması yabancı dil öğretimi açısından büyük bir gelişmedir (Altıok, 2006).

Eğitimde en büyük yenilik hareketlerinden birisi, Galatasaray Mekteb-i Sultanisi'nin 1 Eylül 1868'de açılmasıdır. Sultaninin hiçbir sınıfında din ve ahlakla ilgili derslere yer verilmemekteydi. Aksine Türkçe, Fransızca, fizik, kimya, matematik, geometri, tarih ve coğrafya gibi derslerle ağırlıklı bir programı mevcuttu. 1 Eylül 1869'da yayımlanan Maarif-i Umumiye

Nizamnamesi ile ilköğretimin zorunlu hale gelmesi, ders programlarına yabancı dil derslerinin de dahil edilmesi ile Batı benzeri bir eğitim sistemi benimsenmeye başlamıştır (Gürüz, 2008).

Askeri okulların açılması ile başlayan Galatasaray Sultaniyesi, Darüşşafaka gibi ya da yabancıların desteğiyle açılan okulların programına konan fen ve yabancı dil dersleri ile eğitimde yapılan yenileşme hareketleri Osmanlı'yı Batılı eğitim sistemine bir adım daha yaklaştırmasına rağmen yeterli düzeyde olduğunu söylemek çok mümkün görünmemektedir. Cumhuriyet sonrası dönem incelendiğinde hem eğitim reformu hem de yabancı dil öğretimi açısından çok daha fazla şey yapıldığı görülmektedir (Demirel,1999).

2.1.2. Cumhuriyet Sonrası Yabancı Dil Eğitimi

Yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile birlikte her alanda olduğu gibi eğitimde de önemli çalışmalar yapılması gerekmektedir. Zira Osmanlı Devleti'nden geriye eğitime dönük çok iyi bir miras kaldığı söylenemezdi (Akyüz, 2011).

Başaran (1996), 1923, 1924 ve 1925'te dört kez eğitim için Kongre ve Bilimsel Kurul'un (Heyet-i İlmiye) toplandığını, bu kurullarda her düzeydeki okulun eğitim programlarının Cumhuriyet'in gereklerine göre düzenlenmesine çalışıldığını belirtir. Kuşkusuz Cumhuriyet'in ilanından sonra eğitim için yapılan en büyük yenilik 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabulüdür. Yasanın yürürlüğe girmesinden sonraki ilk üç yılda dinsel ağırlıklı eğitim ve Arapça ve Farsça öğretimi kaldırılmış ve yabancı okullarında yabancı dilin yanı sıra Türkçenin de öğretilmesi sağlandı. İlköğretimin milli ve demokratik olması gerektiği düşüncesi ile ilköğretim programlarına yabancı dil dersi konulmamıştı. Ancak ortaokul ve liselerde yabancı dil derslerine yer verilmişti. Yabancı dil dersi Ecnebi lisanı olarak her iki okulun programında da bulunmaktaydı (Sakaoğlu, 2003).

1928 yılında da Fransızca, İngilizce ve Almanca öğretmenini yetiştirmek için Muallim Mektebi'nden mezun olan öğretmenlerden sınavla 15 kişi seçilerek yurt dışına gönderilmiştir. Yine aynı yıl farklı alanlarda öğretmen yetiştirmek için de birçok kişi Avrupa'ya gönderilmiştir (Kırpık, 2014).

Dünyadaki teknoloji ve bilim alanındaki hızlı gelişmeler ve yenilikler tüm ülkeleri uluslararası ilişkiler bağlamında birbirine yaklaştırırken yabancı dil öğrenimini de zorunlu hale getirmekteydi. Türkiye de yabancı dil öğretimine 2.dünya savaşından sonra daha fazla önem verilmeye başlanmıştır (Demirel,1999).

1955'ten itibaren Kolej adı verilen ve çoğu dersin yabancı dille okutulduğu liseler kurulmuştur. İlk etapta sayıları altı adet olan bu okullar Temmuz 1975'te yayınlanan bir genelge ile Anadolu Lisesi adını almış ve sayıları da artırılmıştır (Akyüz, 2011). Günümüzde de halen varlığını sürdüren bu okullar artık aynı ders programına sahip olmamakla birlikte dil öğretimine verdikleri önemde git gide azalmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim kurumları haftalık ders çizelgesine göre 9. Sınıflarda zorunlu olarak haftada 6, 10.sınıflarda 4, 11.sınıflarda 4, 12.sınıflarda ise yine 4 saat İngilizce dersi bulunmaktadır. Bütün sınıflarda da zorunlu dersler arasında ikinci yabancı dil dersi haftada 2 saat olarak belirtilmiştir (MEB).

Osmanlı döneminde açılan yabancı dille eğitim yapan yabancı okulları, Cumhuriyet sonrası dönemde de varlıklarını sürdürmüşlerdir. Sadece yenilerinin açılmasına izin verilmemiştir. Demirel (1999) bu okullardan esinlenilerek daha sonra adı Ankara Koleji olan Özel Türk Okulu Yenışehir Lisesi'nin 1937 yılında açıldığını, bu okulda da İngilizce eğitim verildiğini belirtmektedir.

Hasan Ali Yücel'in bakanlığı zamanında açılan Köy Enstitüleri bugün hala konuşulup tartışılmaktadır. Bu konuda birçok kitap yazılmış ve sayısız çalışmalar yapılmıştır. Açıldığı ilk tarih olan 1940 yılından 1954'te çıkarılan yasa ile kapatılmalarına kadar tüm Türkiye'de toplam 21 köy enstitüsü açılmıştır. Gürüz (2008: 49) köy enstitülerini “ dünyada uygulanmış en akılcı ve ilginç eğitim projelerinden biri” olarak tanımlamaktadır. Köy enstitülerinin programları kültür dersleri, tarım dersleri ve sanat dersleri olmak üzere 3 bölümden oluşmaktaydı. Enstitü eğitim programında yabancı dil dersi de kültür derslerinin içinde yer almaktaydı (Binbaşıoğlu, 2005).

Zaman içerisinde yabancı dil öğretimi ile ilgili çalışmalar hız kazanmıştır. 1972 yılında Bakanlık onayı ile MEB Talim ve Terbiye Dairesine bağlı olarak

“Yabancı Diller Öğretimi Geliştirme Merkezi” kurulmuştur. Avrupa konseyi ve bu merkez arasındaki işbirliği sonucu okullarda Almanca, Fransızca ve İngilizce programları ve ders araçları kullanılmaya başlanmıştır. Akyüz’ün (2011) ifade ettiğine göre 1988-1989 öğretim yılında basamaklı kur sistemine geçilmesi sebebi ile yabancı dil sadece ortaokul 1.sınıfta zorunlu iken daha sonraki sınıflarda ve lisede isteğe bağlı idi. Ancak 1989-1990 öğretim yılında yabancı dil bütün sınıflarda zorunlu dersler arasına girmiştir. 1997-1998 öğretim yılından itibaren de yabancı dil dersleri 4. ve 5.sınıfların programına da eklenmiştir.

Günümüzde Türkiye’de İngilizce dersi, okul türüne göre haftada kaç saat olacağı değişmekle birlikte ilkokuldan itibaren zorunlu bir derstir. Halk arasında 4+4+4 eğitim sistemi olarak bilinen 2012 yılında yürürlüğe giren 12 yıllık zorunlu eğitim kanuna göre yabancı dil dersi ilkokul 2. Sınıftan itibaren haftada 2 saat olarak zorunlu dersler arasına girmiştir. Ortaokul 5-8.sınıflarda ise 4 saat zorunlu, Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen dillerden biri ise haftada 2 saat seçmeli ders olarak yer almıştır (MEB).

2.2. Yabancı Dil Olarak Almancanın Öğretimi

Yabancı dil öğretimi, Türk eğitim sisteminin içinde uzun yıllardır yer almaktadır. 1299 yılında Osmanlı imparatorluğunun kurulmasından günümüze kadar geçen dönemde yabancı dil öğretimi Türk eğitim sisteminde yer almış, öğretilen diller de yıllar içinde değişiklik göstermiştir (Demirel,1999).

Bir önceki bölüm Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi incelendiğinde geçmişten bugüne Arapça, Farsça, Latince, İngilizce, Fransızca gibi dillerin yanı sıra Almancanın da öğretilen dillerden biri olduğu görülmektedir. Osmanlı zamanında açılan Alman okullarının halen varlığını sürdürmesi de bu dile olan ilgiyi kanıtlar niteliktedir.

Eurydice/Eurostat’ın ortak çalışması olan “Avrupa’da Okullarda Dil Öğretimi Üzerine Temel Veriler” den alınan bilgilere göre İngilizce, tüm eğitim düzeylerinde hemen hemen tüm ülkelerde en fazla öğretilen dildir. 2009/2010 yılındaki verilere göre AB’de ilköğretime kayıtlı olan öğrencilerin %73’ü, ortaöğretim birinci kademe ve lisede ise %90’ı İngilizce öğrenmektedir. Çoğu ülkede yaygın olarak öğretilen ikinci yabancı dil genellikle Almanca veya

Fransızcadır. Almanca daha çok Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde, Fransızca ise Güney Avrupa ülkelerinde öğretilmektedir (Eurydice).

Türkiye’de 1997 yılında Talim ve Terbiye Kurulunun kararı ile İngilizce dersi 4. ve 5.sınıflarda zorunlu iken Almanca ve Fransızca da haftada üç saat seçmeli ders olarak konulmuştur. İkinci yabancı dil öğretimi 2001-2002 öğretim yılından itibaren de farklı lise türlerinde yerini almıştır (MEB). İkinci yabancı dil öğretimi çok az okulda Fransızca, İtalyanca, Rusça gibi dillerden biri olmakla birlikte çok sayıdaki okulda Almancadır. Neden ikinci yabancı dilin Almanca olduğu sorusunun birçok cevabı vardır. Gündoğdu (2007) bu sebeplerin politik gelişmeler, savaşlar, göçler, ekonomik ve kültürel süreçler olduğunu belirtir. 1989 yılında Doğu Bloğu ve Sovyetler Birliği’nin dağılması ile iki Almanya’nın birleşmesi yabancı dil olarak Almancanın dünyadaki konumunu oldukça değiştirdiğini de dile getiren Gündoğdu, Macaristan, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya gibi ülkelerde Almanca öğrenenlerin sayısının İngilizce öğrenenlerin sayısını aştığını da belirtir. Almanca Avrupa’da Almanya’nın dışında Letonya, Avusturya, Malta, Belçika ve Lüksemburg gibi ülkelerin de resmi dilidir (Eurydice). Almanca yabancı dil olarak 119 ülkede (resmi dil olarak kabul edilen ülkeler hariç) devlet okullarında öğretilmektedir (Erişim Tarihi: 23.11.2016 deutsch.de). Salihoğlu (2003) önemli sayılacak bir Türk nüfusunun Almanya’da yaşaması, Türk kökenli Almanların artık siyasette de yer alarak parlamentolara girmeleri, iki ülke arasındaki ticari, turizm ve kültürel alanlardaki ilişkilerin ikinci yabancı dil olarak Almancayı öğrenmeyi cazip hale getirdiğini belirtir.

Türkiye’de Genel Lise, Anadolu Lisesi, hazırlık sınıfı bulunan Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, İmam Hatip Lisesi, hazırlığı bulunan İmam Hatip Lisesi, Meslek Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi, Teknik Lise, Anadolu Teknik Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi ve Anadolu Sağlık Meslek Lisesinde Almanca dersleri bulunmaktadır(Ortaöğretim Almanca Dersi Öğretim Programı, 2011).

Liselerde haftada 2 saat olarak öğretilmeye başlanan Almanca için zaman içinde farklı ders kitapları ve öğretim programları hazırlanmıştır. En son

olarak ta 2011 yılında yenilenen öğretim programı halen okullarda Almanca öğretmenleri tarafından kullanılmaktadır (MEB).

2.3. Eğitim Programı

Dünyanın hızlı bir değişim içinde olduğu söylenebilir. Anne ve babalarımızın bizim zamanımızda böyle miydi gibi söylemlerinden bile yakın kuşaklar arasındaki farkın bile ne kadar fazla olduğu gözlenebilmektedir. Sadece bu örnek bile dünyanın her geçen yıl farklılaştığının kanıtıdır. Bilginin hızla artması, gelişen ve değişen dünyanın koşulları hangi bilgi ya da davranışın nasıl en iyi şekilde bireylere kazandırılacağı sorusunu da beraberinde getirmektedir. Bu soru da eğitimin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Eğitimin değişik şekillerde tanımları yapılmaktadır. Ancak en genel olarak Ertürk (1982: 13) eğitimi, “bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” olarak tanımlamaktadır. Küçükahmet (2009: 6) ise eğitimin amacının “bireyi topluma faydalı hale getirme” olduğunu belirterek eğitimin toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenmesi gerektiğini ifade eder.

Dünyada yaşanan savaşlar, ülkeler arası siyasi anlaşmazlıklar, ekonomik yarışlar ya da bilim ve teknolojiadaki şaşırtan yeni buluşlar eğitimde de yenilikleri ve değişiklikleri zorunlu kılmaktadır. Bireylerin bu yenilik ve değişikliklere ayak uydurabilmesi için bu yönde yetiştirilmeleri gerekmektedir. Çağın gerisinde kalan bir eğitim anlayışı dünyada ve çevresindeki yenilik ve değişimlere karşı kör ve sağır bireylerin yetişmesine neden olacaktır. Atatürk'ün de dediği gibi milletimizi çağdaş uygarlık seviyesine ulaştırmak için eğitimde yenilikleri takip etmek bir zorunluluktur. Bu durumda eğitimin planlı olmasını gerektirmektedir. Daha etkili, daha çağdaş, daha verimli bir eğitim iyi planlanmış bir eğitim ile gerçekleşebilir. Bu da eğitim programı kavramını akla getirmektedir. Bireylere nelerin, niçin ve nasıl öğretileceği eğitim programlarında ayrıntılı ve kapsamlı bir şekilde ortaya konur. Bu da öğretmenden öğrenciye, yöneticiden aileye, bina ve teknik ekipmanlardan ders kitaplarına kadar eğitimin her ögesinde bir düzen sağlar.

Eğitim programının farklı şekillerde tanımları bulunmaktadır. Varış (1988: 18) eğitim programını “ bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve

yetişkinler için sağladığı, milli eğitimin ve konunun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetler” olarak tanımlar. Erden (1995: 4) “ bir eğitim kurumunun amaçları doğrultusunda düzenlenmiş planlı eğitim faaliyetlerinin tümü”, Doğan (1997: 3) ise “öğrencilerin davranışlarında istenilen değişikliği meydana getirebilme amacıyla kapsamlı ve ayrıntılı olarak yapılan çalışmalar” olarak tanımlar.

Ornstein ve Hunkins (1993: 9) ise programı “istenilen hedeflere ve sonuçlara ulaşmak için gerekenlerin yazılı olduğu bir doküman ya da bir eylem planı” olarak tanımlanabileceğinden bahseder. Saylan (1995: 12) ’a göre program “insanoğlunu bireysel veya grup halinde mümkün olduğu kadar çabuk, ekonomik ve yeterli bir şekilde eğitime yollarını belirlemek amacıyla planların seçilmesi, düzenlenmesi ve kanıtlanmasıyla ilgili bir çalışma alanıdır.”

Genel olarak tüm tanımlardaki ortak nokta istenilen hedeflerin ve davranışların bireylere planlı bir şekilde kazandırılmaya çalışılmak istenmesidir. Bu da ilk etapta akıllara okullardaki eğitimi getirmektedir. Ancak Demirel (2010: 6) “okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği” tanımı yaparak eğitim programının okul dışında da söz konusu olduğunu belirtir.

Eğitim ve öğretim programı sıklıkla karıştırılan iki kavramdır. Öğretim programı derslerin, bilgilerin öğretilmesini organize ederken eğitim programı öğretim programını da kapsamakla beraber okul dışı faaliyetlerin de planlanmasını içerir. Bu faaliyetleri “eğitsel kol faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, rehberlik hizmetleri, sağlık hizmetleri, sanatsal faaliyetler, özel kurslar, gezi, gözlem incelemeleri ve kültürel faaliyetler” olarak sıralayan Küçükahmet (2009: 9) bunların da planlı olması gerektiğini belirtir. Ders programı ise öğretim programının içinde bir bölümü kapsar. Öğretim programı derslerin öğretilmesiyle ilgili tüm faaliyetleri kapsarken ders programı sadece bir dersin öğretiminin eğitim programının amaçları doğrultusunda planlanmasıdır. Varış (1996: 18) ders programını şöyle tanımlamaktadır:

“Öğretim programlarında yer alan bilgi kategorilerinin, disiplinlerin ve faaliyet alanlarının, eğitim amaçları ile ilişkili olan özel amaçlarını gerçekleştirmeleri için öğretim ilkelerini, konuların alt

kategorilerini ve değerlendirme esaslarını içeren ve eğitim öğretim programlarındaki esasları öğrenci davranışına dönüştüren program”

Küçükahmet (2009: 9) eğitim, öğretim ve ders programları arasındaki ilişkiyi şöyle özetlemiştir:

Tablo1: Eğitim Programı

Öğretim Programı		+	Ders Dışı Faaliyet Programları
Ders Programı	Ders Programı	+	Rehberlik Programı, Gezi Programı vs.

Küçükahmet, L. (2009). *Program Geliştirme ve Öğretim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, s.9.

Eğitim programı, öğretim programı ve ders programının tanımları incelendiğinde aralarındaki fark ortaya çıkmaktadır. Eğitim programı okulda ya da okul dışında bireye planlı bir şekilde bilgi, tutum, değer, anlayış, beceri kazanmalarını sağlama iken öğretim programında amaç, derslerin öğretimi için eğitim programı çerçevesinde tüm etkinliklerin planlanmasıdır. Ders programı ise bir dersle ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılmasına yönelik etkinlikleri kapsar. Örneğin, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2011 yılında yenilen Almanca öğretim programı her okul türünde (spor lisesi, güzel sanatlar lisesi, Anadolu lisesi vb.) her seviyede (A1. 1.2.3. ,B1.1.2.3., C1.1.2.3. vb.) her sınıf düzeyinde (9-10-11-12) Almanca öğretimine dair tüm etkinliklerin yer alması sebebiyle öğretim programı örneğidir. Anadolu lisesinde 9.sınıf A1.1 düzeyinde Almanca dersi programı ise ders programı örneğidir. Öğretim programı eğitim programının içinde bir bölümü oluştururken ders programı da öğretim programının bir parçasıdır.

2.4. Program Geliştirme ve Önemi

Dünyadaki ve ülke içindeki siyasi, kültürel, sosyal ve ekonomik alanlardaki yenilikler, gelişmeler ve ihtiyaçlar eğitime program geliştirme ile yansıtılmaktadır. Eğitimde program geliştirme çalışmalarını Varış (1996: 21) şöyle tanımlamaktadır “programın kapsadığı amaçların sağlıklı ve etkin bir şekilde saptanması ve gerçekleşmesi için faydalanılan esasları, prensipleri (teori) ve faaliyetleri (uygulama) operasyonel anlamda ele alan bir çalışmadır”.

Varış (1996: 27) ise program geliştirme ile ilgili olarak şöyle demektedir:

Program geliştirme, düzenlenen programın, masa başında değiştirilmesi, bir kısım konuların çıkarılması ya da eklenmesi değildir. Program geliştirme, operasyonel bir deyim olarak, süreçle ilgili olan bütün ilgililerin, malzeme, araç ve gereçlerin geliştirilmesi ile gerçekleşir. Gelişmenin gerçekleşmesi için programla ilgili bütün bireylerin ve programdan etkilenen herkesin geliştirme sürecine katılması gerekir.

Erden (1995: 4) ise program geliştirmeyi “eğitim programlarının tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucu elde edilen veriler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi süreci” olarak tanımlamaktadır. Programların oluşturulması veya değiştirilmesi program geliştirme kavramı olarak tanımlanmaktadır. Program geliştirme bir süreci ifade etmektedir. Bu süreçte nelerin düzeltilmesi ya da değiştirilmesi gerektiği çok iyi analiz edilmelidir.

Program geliştirme bir çalışma alanıdır. Programdaki aksaklıkların, eksikliklerin doğru bir şekilde tespit edilmesinden sonra bunların en hızlı ve uygun şekilde programlara da yansıtılmasıdır. Programın okullarda uygulanmasını sağlayan öğretmenler, program geliştirme boyutunda da önemli bir unsurdur. Programların uygulanmasında ortaya çıkan problemleri ilk saptayan yine öğretmenlerdir. Ancak program geliştirme sürecinde tek sorumlu tabi ki öğretmenler değildir. Dünya, ülke veya bölgedeki ihtiyaç ve yeniliklerin tespit edilip programın dört temel ögesi olan hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirmeye yansıtılmasında eğitim programcılarının önemi büyüktür. Ne var ki program geliştirmenin bir süreç olduğu düşünülürse bu süreçte sadece eğitim programcıları değil bir çok öge işe dahil olmalıdır

(İşman, Eskicumalı, 2006). Bununla ilgili Ornstein ve Hunkins (2004: 265) “ programdan etkilenen herkes ve her şey geliştirme sürecine katılmalıdır” demektedir.

Günümüzde program geliştirme çalışmaları dünyadaki ve ülke içindeki yenilikleri ve gelişmeleri eğitime yansıtmak için süreklilik gerektiren bir çalışma alanıdır. Bu da birden fazla kişi ya da kurumun birlikte çalışmasını gerekli kılmaktadır. Demirel (2010: 68) program geliştirme çalışmalarını yürütenleri “program karar ve koordinasyon, program çalışma ve program danışma grubu” olarak üç grupta toplamıştır.

Eğitim programları dünyada ve ülkedeki siyasi, ekonomik, sosyal, bilimsel alanlardaki yenilik ve gelişmeleri ve bu akıl almaz değişimler ve gelişmeler ışığında insanların değişen beklenti, ihtiyaç ve ilgilerinin dikkate alınarak geliştirilmesi ve düzenlenmesi gerekmektedir. Özdemir’in (2009: 127) Turgut’tan (1983) aktardığına göre program geliştirme süreci şu aşamaları içermektedir:

1. Program taslağının ve yardımcı materyallerin hazırlanması
2. Taslağın gerçek durumlarda denenmesi
3. Deneme verilerinin değerlendirilmesi
4. Taslağın değerlendirme sonuçlarına göre düzeltilmesi ve yayılması

Türkiye’de program geliştirme ile ilgili çalışmalar cumhuriyetin ilanından günümüze dek sürmektedir. Varış (1996: 175) ’ın da belirttiği gibi ülkede yıllar süren bir program krizi mevcuttur. Cumhuriyetin ilanından beri sürekli değişen programlar ülkenin bu konuda yeni arayışlar içerisinde olduğunu göstermektedir. Tevhid-i Tedrisat kanununun kabulü ile ilk program çalışmalarının yapıldığı tarih 1924’ten 2000’li yıllara kadar hazırlanan programlar 5 ya da 10 yıllık süreler zarfında uygulamada kalmıştır (Ulutaş, Erman, 2011: 149). 2012 yılında çıkarılan yasa ile 12 yıllık kesintisiz eğitime geçilmesi çoğu dersin programlarında yine bir değişikliği de beraberinde getirmiştir. Türkiye’de eğitim programları, Milli Eğitim Bakanlığı’nın ilgili ARGE birimleri tarafından hazırlanıp Talim ve Terbiye Kurulu’nun onayıyla yürürlüğe girmektedir (İşman, Eskicumalı, 2006).

2.5. İyi Bir Eğitim Programının Özellikleri

Program için bir plan, bir rehber, bir reçete, bir yol haritası demek çokta yanlış olmayacaktır. Program zamanın değişiklik ve yeniliklerini içerecek şekilde sıklıkla yenilenmesi programın dinamikliğini göstermektedir. İyi bir eğitim programı bunun gibi bazı özellikleri içerir. Bu özellikleri İşman ve Eskicumalı (2006: 39) şöyle belirtir.

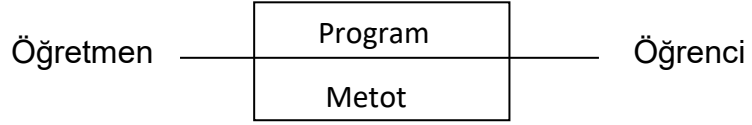
1. İşlevsellik: İşlevsel bir eğitim programı çocukların bilfiil yaşadıkları tecrübe ve faaliyetlerden ibaret dinamik bir programdır. İşlevsel eğitim programında öğretilen bilgi hayatta geçerli olan, işe yarayan konular olmalıdır.
2. Esneklik: Esneklik her öğrencinin gerek birey ve gerekse bir grubun üyesi olarak ve gerekse yaşadığı çevrenin şartları bakımından bireysel farklılıkları, ihtiyaçları ve özellikleri dikkate almak demektir.
3. Toplumun inandığı değerlere dayalı olma: İyi bir eğitim programı, toplumca benimsenmiş olan milli ve manevi değerler ile uygunluk içinde olmalıdır.
4. Uygulayanlara yardımcı olma: İyi bir eğitim programı, iyi bir metot kitabı özelliği taşımalıdır. Öğretici kişiye en iyi yol gösteren eldeki eğitim programıdır.
5. Bilimsellik: İyi bir eğitim programı modern bilimlerdeki gelişmeleri, yeni öğrenme-öğretme metot ve tekniklerini dikkate alır.
6. Uygulanabilirlik: Programın işlevsellik ve esneklik özelliklerinin bir sonucu olarak iyi bir eğitim programı uygulanabilir olmalıdır.
7. Amaçlara yönelik olma: Her eğitim programının içerdiği birinci kategori, o programın dayandığı amaçlardır.
8. Ekonomiye uygunluk: Bir eğitim programı içindeki amaçlar, içerik, ders yöntemleri ve değerlendirme teknikleri açısından ekonomik olmalıdır.

2.6. Eğitim Programının Yapısal Boyutları

Eğitim programının elemanlarının neler olacağı yıllar içinde eğitimciler tarafından çok tartışılmıştır. İyi bir program hazırlamak için öncelikle program elemanlarının kaynakları ve temelleri belirlenmelidir. Eğitimciler bu konuda da görüş ayrılıklarına düşmüşlerdir. Bazıları öğrenenlerin ilgi, ihtiyaç ve problemlerini, bazıları toplumun isteklerini, bazıları ise bilgiyi veya konularını programın temel kaynağı olarak kabul etmişlerdir (Saylan, 1993).

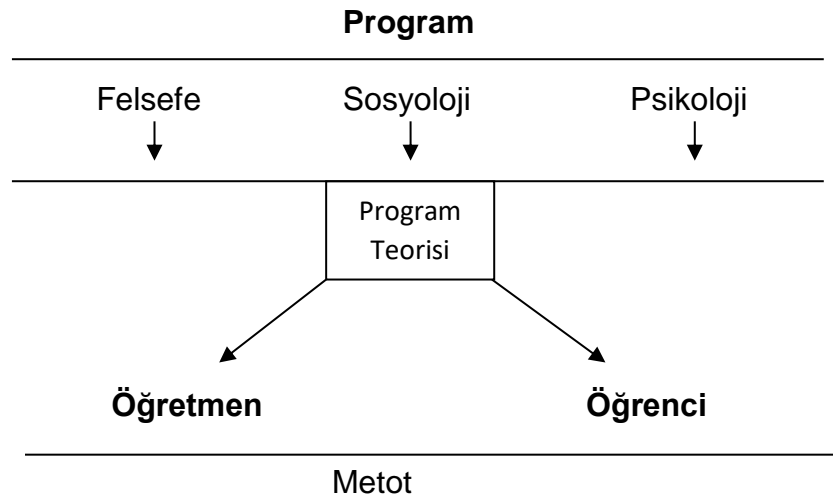
Yakın zamanlarda program anlayışında değişiklikler olmuş ve çağdaş eğitimciler programı bütün öğrenme durumu ve şartlarını içerecek şekilde tanımlamaya başlamıştır (Karakaya, 2004). Eski ve yeni program anlayışını Karakaya (2004: 9) şema üstünde şöyle göstermiştir:

Tablo 2: Eski Program Anlayışı

Karakaya, Ş. (2004).*Eğitimde Program Geliştirme Çalışmaları*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım, s.9.

Tablo 3: Yeni Program Anlayışı

Karakaya, Ş. (2004).*Eğitimde Program Geliştirme Çalışmaları*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım, s.9.

Çoğu çağdaş eğitimci programın elemanlarını belirlemek için öğrenen, toplum, konu-alanı gibi birden fazla kaynağın birlikte kullanılabilceğini savunur. Örneğin, Tyler bunların hepsini birlikte kullanılabilceğini savunmuş ve program planlamada cevaplanması gereken dört soru olduğunu belirtmiştir(Saylan,1995: 55-56).

1. Okul hangi eğitimsel amaçları gerçekleştirmeye çalışmalıdır?
2. Hangi eğitim yaşantılarıyla bu amaçlara ulaşılabilir?
3. Bu eğitim yaşantıları etkili bir şekilde nasıl düzenlenmelidir?
4. Bu amaçlara ulaşılıp ulaşılmadığı nasıl belirlenebilir?

Bu soruların cevapları da eğitim programının dört temel ögesini oluşturmaktadır: Hedefler – İçerik – Eğitim Durumları – Değerlendirme

2.6.1 Hedefler

Programı yetişek olarak tanımlayan Ertürk (1982: 24) programın ilk ögesi olan hedefleri “yetiştirdiğimiz insanda bulunmasını uygun gördüğümüz, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikteki istendik özellikler” olarak tanımlar. Demirel (2010) ise “bireyleri niçin eğitiyoruz?” sorusunun yanıtına programın 4 temel ögesinden “hedefler” boyutunda yanıt aranacağına dikkat çeker.

Sönmez (2009) ise “ istendik” kavramının üzerinde durarak hangi bilgi, beceri, değer, ilgi, tutum vb. istendik kabul edileceği sorusuna istendik davranış belirleyicileri ile cevap verir. Sönmez’e (2009) göre istendik davranışları belirlemede toplumsal gerçek, konu alanı (bilim, sanat, felsefe vb.), kişi(birey) ve doğa unsurlarından faydalanılır.

Eğitimde hedefler kavramı bazen karışıklığa neden olmaktadır. Bu sebeple hedefler üç düzeyde belirtilir. Demirel (2010: 106) hedefleri; ülkenin politik felsefesini yansıtan ve oldukça genel olarak belirtilen “*uzak hedef*”, uzak hedefin yorumu aynı zamanda da okulun iş görüşünü yansıtan “*genel hedefler*”, öğrenciye kazandırılması uygun görülen özellikler ve bir disiplin ya da bir çalışma alanı için hazırlanmış olan hedefler de “*özel hedefler*” olarak tanımlar. Genel hedefler için “eğitim hedefi”, özel hedefler için “öğretim hedefi” ifadelerine de rastlamak mümkündür (Fer, 2009).

Eğitim programlarında neyi hedeflediğimiz, neye ulaşmak istediğimizi belirlemek programın ilk ögesini oluşturmaktır. Bireyin istendik yönde gelişimini sağlamak için hedef ögesi büyük önem taşır. Hedeflerin belirlenmesi, programın diğer bütün öğelerini etkileyeceği için eğitim programlarının oluşturulmasındaki en zor evre olduğu söylenebilir. Hedefler içerik seçimine, öğretim stratejisi, yöntem ve materyallerinin düzenlenmesine ve tabi ki belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının anlaşılması için değerlendirme sürecine de doğrudan etki eder. Fer (2009: 198) öğretim hedeflerinin doğru belirlenmesinin yararlarını şöyle sıralar:

1. Hedefi gerçekleştirmek için gerekli adımların ve zamanın planlanmasına rehberlik eder.
2. Ön-koşulların tanımlanmasına yardımcı olur.
3. Öğrenme içeriğinin belirlenmesine rehber olur.

4. Öğretim stratejisinin ve yöntemlerinin belirlenmesine rehber olur.
5. Öğretim materyallerinin belirlenmesine rehber olur.
6. Değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesine temel oluşturur.
7. Öğrenen performansının objektif olarak değerlendirilmesini sağlar.
8. Tasarımcıya öğretimin etkililiği hakkında geri bildirim sağlar.

Hedef tanımları incelendiğinde insanda olması istenen özellikler ifadesi dikkati çekmektedir. İnsanda olması istenen özellikler saymakla bitmeyeceğine göre eğitim programları geliştirilirken hedefler ilkesinde bu özellikler neye göre kime göre belirleneceği sorusunu ortaya çıkarmaktadır. Ertürk (1988: 32-33) hedefleri tayin etmede bazı belirleyicilerin olduğunu belirtir. Bunları da şöyle sıralar: “Toplumsal Çevre, Konu Alanı, Birey”. Sönmez (2009), bu alanlardan elde edilen hedeflerin “Aday Hedef” olduğunu “eğitim felsefesi”, “eğitim psikolojisi”, “eğitim ekonomisi” ve “eğitim sosyolojisi” süzgeçlerinden geçirildikten sonra bazı aday hedeflerin elenebileceğini, süzgeçlerden geçmeyi başaranların ise “olası hedefler” adını aldığını belirtir.

Hedefleri öğrenme alanlarına göre sınıflamanın hedef oluşturma sürecini kolaylaştırdığı kabul edilir ve bu hedefler 3 sınıfta toplanır: “Bilişsel Alan”, “Psikomotor Alan” ve “Duyuşsal Alan” (Ornstein ve Hunkins, 2004). Bu hedefler öğretme-öğrenme etkinlikleri, ölçme özellikleri ve değerlendirme faaliyetleri açısından birbirinden çok farklıdır. Senemoğlu'na göre (2009: 403) hedeflerin sınıflaması şöyledir:

“Bilişsel hedefler bilme, anlama, problem çözme, analiz etme, sentez yapma, değerlendirme gibi zihinsel etkinliklerle ilgili özellikleri kapsayan hedeflerdir. Psikomotor hedefler, zihin-kas koordinasyonu gerektiren etkinliklerle ilgili özellikleri kapsarlar. Duyuşsal hedefler ise, bireyin, ilgilerini, tutumlarını, akademik özgüvenini, güdü düzeylerini kısaca, bireyin duygusal özellik ve eğilimlerini kapsayan hedeflerdir.”

Senemoğlu'nun (2009: 405-410) farklı kaynaklardan derleyerek oluşturduğu her alana özgü hedef örneklerini içeren tablolar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 4: Bilişsel, Duyuşsal ve Psikomotor Alanın Düzeyleri ve Hedef Örnekleri

DÜZEY	ÖRNEK HEDEF
Bilgi (Bilme) (Hatırlama)	Okulöncesi eğitimle ilgili temel kavramları bilme.
Kavrama	Okulöncesi eğitimin çocuğun tüm gelişimlerine etkisini yorumlayabilme.
Uygulama	Verilen belli özelliklere sahip bir anaokulunda kullanılmak üzere ilkelere uygun bir günlük plan hazırlayabilme.
Analiz	Anaokulunda uygulanmak üzere hazırlanmış bir günlük planın dayanmış olduğu felsefi temelleri analiz etme.
Sentez	Okulöncesi eğitimde kullanılmak üzere özgün bir eğitim modeli önerebilme.
Değerlendirme	Verilen bir okulöncesi eğitimde kullanılmak üzere hazırlanmış planı, okulöncesi eğitim ilkelerine göre eleştirebilme.

Bilişsel Alanın Düzeyleri ve hedef örnekleri

DÜZEY	ÖRNEK HEDEF
Alma	Fen bilgisi dersinde dikkatini konuya yöneltme.
Tepkide Bulunma	Fen bilgisi dersinde sorulara cevap vermeye ve soru sormaya istekli olma
Değer Verme	Fen bilgisi ile ilgili kaynakları okumaya öncelik verme.
Örgütleme	Fen bilimlerine duyulan ilgi nedeniyle fen eğilimli bir değerler sistemine doğru ilerleme.
Bir değer ya da değerler bütünüyle nitelenme	Kendilerine fen bilimleri ile ilgili alanlara katkı getirecek bir hayat yolu seçme.

Duyuşsal Alanın Düzeyleri ve hedef örnekleri

DÜZEY	ÖRNEK HEDEF
Algılama	Bir enstrümanla çalınan basit bir ritmi algılayabilme.
Kurulma	Keman çalmak için vücudu ve elleri uygun pozisyona getirebilme.
Kılavuzla Yapma	Öğretmen rehberliğinde kalıbı kumaşa uygulayabilme.
Mekanizma	Verilen bir durumda dikiş makinesini düzgün olarak kullanabilme.
Karmaşık Faaliyet (Beceri haline getirme)	Otomobili kurallara uygun olarak kullanabilme.
Duruma Uydurma	Farklı marka ve modeldeki otomobilleri kullanabilme.
Yaratma	Artistik buz patinajında özgün bir yorum yaratabilme.

Psiko-motor Alanın Düzeyleri ve hedef örnekleri

Senemoğlu, N. (2009). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi, s.405-410.

Hedeflerin doğru ifade edilmesi hedeflerin oluşturulması ve sınıflandırılması kadar önemlidir. Herhangi bir yanlış ifade programın diğer bütün öğelerini de etkilemektedir. Değerlendirme ögesinde bireylerin istenilen hedefe ulaşip ulaşmadığı tespit edildiği için yanlış hedef yazma yanlış

öğrenmeye neden olup bu yanlışlık büyük bir problem haline gelebilir. Sönmez (2009: 39-40) hedef yazmada dikkat edilecek noktaları şöyle sıralar:

1. Hedef tümcesinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, yeteneği, oluş, ilgililik, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunmalıdır.
2. Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek ve öğrenme özelliğini belirtecek nitelikte yazılmalıdır.
3. Hedefler öğrenme ürününü dile getirmelidir.
4. Konu başlıkları hedef olamaz.
5. Hedef kapsamlı ve aynı zamanda sınırlı olmalıdır.
6. Hedeflerin hangi konu içeriğiyle ilgili olarak gerçekleştirileceği belirtilmelidir.
7. Hedefler binişik olmamalı, tamamlayıcı yani bitişik olmalıdır. Bir hedefin kapsamı, diğer hedef ya da hedeflerin kapsamına girmemelidir.
8. Hedefler hangi alanla ilgili yazılıyorsa, o alanın niteliklerine ve basamaklarına uygun olmalıdır.
9. Hedefler birbirini destekler nitelikte olmalıdır.
10. Ders düzeyinde yazılan hedefler ünite ve bir, iki, üç saatlik dersler için belirlenirken kapsam ve sınırlılık açısından daralabilir.

2.6.2. İçerik

Programda hedefler belirlendikten sonra programın ikinci ögesi olan içeriğin belirlenmesine geçilir. Saylan (1995: 53) içerik için “davranışın uygulanacağı yaşam alanı kapsamı” derken, Sönmez (2009: 152) içeriği “ hedef davranışları kazandıracak biçimde ünite ve konuların düzenlenmesi” olarak tanımlamaktadır. İçerik değişik kaynaklarda muhteva, kapsam gibi başlıklarla da ele alınmaktadır. Örneğin Küçükahmet (2009) içerik yerine muhteva sözcüğünü kullanır.

“Ne öğretelim” sorusuna programda içerik ögesinde cevap aranır. İçeriğin belirlenmesi hedeflerin belirlenmesi kadar önemli bir süreçtir. İçeriği sadece konular listesi olarak tanımlamak çok sınırlı bir ifade olacaktır. Çünkü içeriğin belirlenmesinde de dikkat edilmesi gereken bazı ölçütler mevcuttur. Küçükahmet (2009: 20) bu ölçütleri şöyle açıklar:

1. Geçerlilik ve güvenilirlik: geçerlilik hem içeriğin hedeflerle bağlantısını, hem içeriğin gerçek bilgilerden oluşmasını, hem de içeriğin güncel, doğru ve kullanılan bilgiden kısaca kullanılışılığını ifade eder.

2. Bilimsellik: İçerik geniş problemlere bilimsel cevaplar aramaya yardımcı olmalıdır.

3. Öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını karşılama: Sınıfın düzeyi, öğrencilerin bütün bir grup olarak ya da bireysel ilgileri içeriğin seçimine yardımcı olur.

4. Faydalılık: öğrenciye öğretilen içerik onun mevcut ve gelecekteki problemlerine de cevap vermelidir.

5. Öğrenilebilirlik: İçeriğin zorluk düzeyi öğrencinin özelliğine uygun olmalıdır.

6. Sosyal gerçeklerle tutarlılık: Öğrencilere içerik olarak en gerekli bilgiler verilmelidir.

Yukarıdaki ölçütlerden de anlaşıldığı üzere içerik seçimi çok kolay bir iş değildir. Bilginin hızla arttığı günümüzde hangi bilginin öğretileceği cevaplanması daha da zor bir soru haline gelmektedir. Bilim ve teknolojiye gelişmeler bilgi havuzunu her geçen gün doldururken eğitim programlarının aynı hızla kendinin yenileyememesi ve güncelleyememesi programların içeriğinin geçerlilik ve bilimsellikten uzaklaşmasına neden olur.

İçerik belirlenirken öğrencinin düzeyi önemli bir kriterdir. Öğrenenin yaşı, hazırbulunuşluk düzeyi gibi etkenler içerik seçimini doğrudan etkiler. Örneğin; 9. Sınıfta ilk defa Almanca ile tanışan öğrenciler için “Perfekt” konusunun içeriğe dahil edilmesi öğrenen düzeyinin dikkate alınmadan içerik seçimi yapıldığını gösterir. Ya da konu kapsamının gereğinden geniş tutulması da öğrenmeyi zorlaştırabilir veya öğrenende istenilen eğitim hedefine ulaşılamamasına neden olabilir. Sönmez (2009: 125) bu konuyla ilgili “içerik, hedef ve davranışlara göre belirlenmelidir. Hedeflerin belirleyicilerinden biri de öğrenci ve onun hazırbulunuşluk düzeyidir” demektedir.

İçerik seçimi yapıldıktan sonra içeriğin öğrenimini kolaylaştıracak bazı içerik düzenleme ilkeleri mevcuttur. Demirel (2010: 142) bu ilkeleri şöyle sıralar:

1. Somuttan soyuta
2. Basitten karmaşığa
3. Kolaydan zora
4. Bütünden parçaya
5. Günümüzden geçmişe
6. Olaylardan kavrama ve genellemelere
7. Yakın çevreden uzağa

İçerik seçimi ve düzenlemesi eğitim programlarının oluşturulmasında oldukça önemli bir evredir. İyi bir program geliştirmek için programın her ögesi dikkatli bir şekilde oluşturulur ve değerlendirilir. İçerikten kapsam olarak bahseden Erden (1995: 30) kapsam değerlendirirken aşağıdaki soruların yanıtlanması gerektiğini belirtir:

1. Kapsam hedeflerle tutarlı mı?
2. Kapsamda yer alan bilgiler önemli, dayanıklı ve geçerli mi?
3. Kapsam öğrencileri için anlamlı mı?
4. Kapsamda yer alan bilgilerin sunuluş sırası öğrenme ilkelerine uygun mu?

İçeriğin öğrencilerin seviyesine, beklentilerine ve özelliklerine uygun olması öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artıracak için bu durum öğrenme düzeyini de artırabilir. İçeriğin aşamalılık ilkesine dikkat edilerek düzenlenmesi yani öğrenilen bilginin daha sonraki konuları öğrenmeyi kolaylaştırması yine öğrenme düzeyini artırabilir. Kısaca içerik öğreneni bilgi havuzunda boğmadan öğrenen beklenti ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde dikkatlice belirlenmeli ve düzenlenmelidir demek çokta yanlış olmayacaktır (Fer, 2009).

2.6.3. Eğitim Durumları

Eğitim durumları, hedef ve içerik belirlendikten sonra bunların öğrenciye nasıl kazandırılacağına cevap arandığı bölümdür. Sönmez (2009: 137) eğitim durumlarını “ hedef davranışları öğrenciye kazandırmak için gerekli uyarıcıların düzenlenip işe koşulması” olarak tanımlar. Öğrencilerde istenilen davranışların gelişebilmesi için yaşantılarının etkili bir biçimde düzenlenmesi” gerektiğini belirten Demirel (2010: 151) eğitim durumlarını “öğrenci açısından öğrenme yaşantıları düzeneği, öğretmen açısından da öğretme yaşantıları düzeneği” olarak ifade eder.

Öğretmen açısından öğretim, öğrenci açısından öğrenme sınırlı bir zaman içerisinde gerçekleşmek zorunda olduğu için bu sınırlı zaman nasıl en verimli hale getirilir sorusu eğitim programlarında büyük önem taşır. Bu soruda eğitim durumları ögesinde yanıt bulur. Eğitim durumları öğrenme sürecini en nitelikli hale getirmekse öğrenme stilleri, öğrenme modelleri, öğrenme stratejileri dikkatlice incelenerek bunlardan en uygun olanlarının seçilmesine dikkat edilmelidir. Öğrencilerin en iyi hangi yolla öğrendiklerini belirlemek

öğretimin kalitesi açısından oldukça önemlidir. Daha çok görerek ya da duyarak ya da dokunup hissederek öğrenen öğrencilerin her birinin öğrenim şekli ve süresi birbirinden farklıdır. Öğretim sürecinde bunların hepsine yer vermeye çalışmak iyi planlanmış bir öğretim sürecini gerektirir (Sönmez, 2009).

Eğitim durumlarında öğrenmeyi etkileyecek her faktör dikkatle ele alınmalıdır. Bu da çok kolay bir iş değildir. Eskicumalı ve İşman (2006: 30) eğitim durumlarının düzenlenmesinde uyulması gereken ilkeleri şöyle belirlemişlerdir:

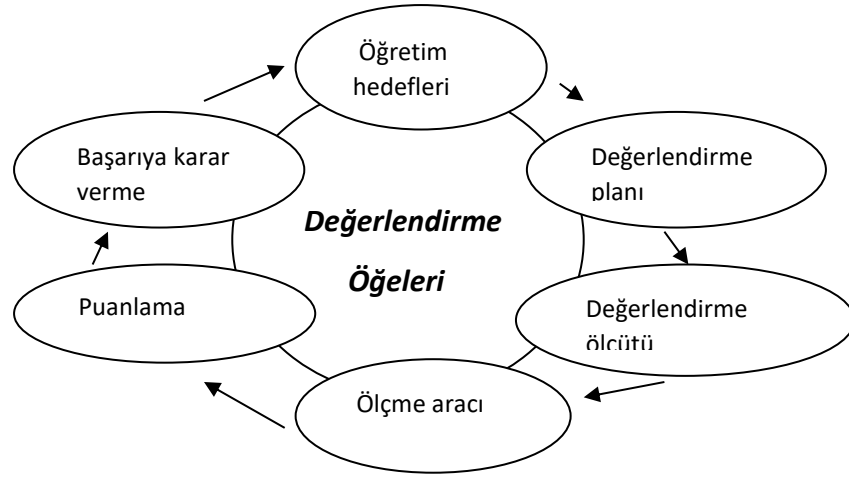
1. Eğitim durumları hedefle ilgili olmalıdır.
2. Eğitim durumları öğrenci düzeyine uygun olmalıdır.
3. Eğitim durumları hem birden fazla hedefe hizmet etmeli, hem de istenmeyen sonuçlar ortaya çıkarmaktan uzak olmalıdır.
4. Eğitim durumları öğrencileri öğrenme sürecine katılmaya güdülemelidir.
5. Eğitim durumları öğrenciler açısından tatmin edici (pekiştirici) olmalıdır.
6. Eğitim durumları ekonomik olmalıdır.
7. Eğitim durumları öğrencilere sunulan diğer eğitim durumları ile tutarlı ve kaynaşık olmalıdır.

2.6.4. Değerlendirme

Programın sonuncu ögesi değerlendirmedir. Değerlendirme basamağında ne kadar öğretilebildiği, öğrencinin ne kadar öğrendiği, ne kadar başarı sağlandığı sorularına cevap aranır. Saylan (1995: 54) değerlendirmeyi “program tasarısının sürekli gözden geçirilerek gerekli düzeltme, onarma ve geliştirme işlemlerinin yapılabilmesi için hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını, program tasarısı elemanlarını ve tasarının etkililiğini inceleme süreci” olarak Senemoğlu (2009: 428) ise “yapılan öğretim planının ve uygulanan öğretim etkinliklerinin hedef davranışları ne derecede gerçekleştirdiğinin, diğer bir deyişle öğrenmeyi sağlama derecesinin belirlenmesi” olarak tanımlar. Tanımdan da anlaşıldığı üzere programın diğer üç ögesinde yapılanların başarıya ulaşıp ulaşmadığı bu son basamak olan değerlendirme ögesinde belirlenmeye çalışılır.

Programın ilk ögesi olan hedeflerde belirlenen öğrencilere kazandırılmak istenen davranışlara öğrenci ulaşmış mı, ulaştıysa ne kadarına ulaşabildi gibi sorulara cevaplar aranır. Değerlendirme yapabilmek için öncelikle değerlendirilecek verilere ulaşmak gerekir. Bunun içinde bir ölçme aracı belirlemek ve bu aracı öğrenenlerden veri toplamak için uygulamak gereklidir. Uygulama sonuçları puanlanarak başarıya karar verilir yani başta belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığına karar verilir (Fer, 2009). Değerlendirme öğelerini Fer (2009) şöyle şemalaştırmıştır:

Tablo 5: Değerlendirme Öğeleri

Fer, S. (2009). *Öğretim Tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık, s.210.

Değerlendirme öğretimde ne derece başarıya ulaşıldığının ortaya çıkarılması için gerekli bir süreçtir. Ancak değerlendirmenin verimli bir şekilde yapılabilmesi için bazı hususlara dikkat edilmesi gerekir. Kısakürek (1976: 23-24)'in Hooper (1975)'dan aktardığına göre bu hususlar şöyledir:

1. Değerlendirme öğretim sürecinin bütünleyici bir parçası olarak kabul edilmelidir.
2. Değerlendirmenin kesinlikle yapılabilmesi için programın gereksinimleri ve standartları başlangıçta belirlenmelidir.
3. Yönetici, uzman, öğretmen ve öğrencilerin hangi yöntemlerle değerlendirme yapılacağını bilmesi gerekir.

4. Eğitim programının bir parçası olarak, öğrenciler başarı standart ve yeteneklerini geliştirmeli, kendi çalışmalarını değerlendirme alışkanlığı kazanmalıdır.
5. Değerlendirme sınıf içi bilgiye dayandığı kadar uygulamalı çalışmalara da dayanmalıdır.

Değerlendirme olmadan istenilen hedeflere ve davranışlara ulaşıp ulaşılmadığını belirlemek mümkün değildir. Bu sebeple değerlendirme süreci oldukça önemlidir ve süreklilik ister. Değerlendirme öğretim öncesi başlar öğretim sürecinde ve öğretim tamamlandıktan sonra da sürer. Değerlendirme planlı bir faaliyettir. Hangi ölçme araçlarının ne zaman, nasıl kullanılacağı önceden belirlenir. Doğru, güvenilir ve tutarlı sonuçlar elde etmek için doğru, güvenilir ve duyarlı ölçme araçlarının kullanılması gerekir. Sonuçları değerlendirmede objektiflik de önemli bir kriterdir (Doğan,1997).

Değerlendirme olmadan “ne kadar öğretildi ve öğrenildi” sorusuna cevap verilmiyorsa ölçme olmadan da değerlendirme yapılamayacağı aşikardır. Öncelikle öğrenilenlerin sayısal verilere dökülmesi önemlidir. Bilişsel, devinisel ve duyuşsal alandaki üç farklı hedef grubunun birbirinden farklı ölçme araçları mevcuttur. Fer (2009: 212) için hedeflere göre ölçme araçları şöyledir:

Tablo 6: Bilişsel, Devinsel ve Duyuşsal Hedeflere Dair Ölçme Araçları

Bilişsel hedefler (Bilgi)	Devinsel hedefler (Beceri/Performans)	Duyuşsal hedefler (Tutum/Tavır)
<ul style="list-style-type: none"> • Yazılı test • Sözlü test • Kısa yanıt testi • Tamamlama testi • Doğru-yanlış testi • Eşleştirme testi • Çoktan seçme testi 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrol listesi(var/yok- evet/hayır) • Derecelendirme ölçeği(çok iyi/iyi/daha iyi olabilir/geliştirilmeli vb.) 	<ul style="list-style-type: none"> • İlgili ve tutum ölçekleri • Gözlem fişi(evet/hayır) • Derecelendirme ölçeği(çok yeterli/yeterli/kısmen yeterli/yetersiz/çok yetersiz vb.) • Bireysel değerlendirme

Fer, S. (2009).*Öğretim Tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık, s.212.

Yukarıda hedef alanlarına göre birçok ölçme aracı görülmektedir. Bu ölçme araçlarının her birinin farklı özellikleri mevcuttur. Bazılarının sınırlılıkları ve hatta eleştirilecek birçok noktası olabilir. Önemli olan istenilen hedefe ulaşıp ulaşılmadığını belirleyecek doğru ölçme aracını seçmektir. Fer (2009: 230) ölçme aracının üç niteliğinden bahseder: “geçerlik”, “güvenirlik”, “kullanışlık”. Her ölçme durumunda, ölçme aracı bu niteliklere uygun olmalıdır.

2.7. Almanca Öğretim Programı

Günümüzde Türkiye’de ilkokuldan üniversiteye kadar yabancı dil öğretimi, eğitim-öğretimin her kademesinde karşımıza çıkmaktadır. Zaman içerisinde dil öğretiminde dünyadaki gelişmeleri takip etmek adına yöntemler, teknikler, ders saatleri, öğretim programları, ders kitapları sıklıkla değişmiştir. Bu değişiklikleri ve yenilikleri eğitim-öğretim kademelerine yansıtma görevi öncelikle Milli Eğitim Bakanlığı’na, daha sonra da okullarda bunların uygulanmasını gerçekleştirecek olan öğretmenlere aittir.

Milli Eğitim Bakanlığı 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile kalkınma plan ve programları doğrultusunda milli eğitim hizmetlerini yürütmek üzere kurulmuştur (MEB Mevzuat). Milli Eğitim Bakanlığı ülkedeki tüm eğitim-öğretim işlerinden sorumlu kurumdur. 10.12.2010 tarihli resmi gazetede yayınlanan yeni mevzuata göre Milli Eğitim Bakanlığı’nın görevleri şunlardır:

a) Atatürk İnkılap ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, Türk Milletinin milli, ahlaki, manevi, tarihi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren, ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş vatandaş olarak yetiştirmek üzere, Bakanlığa bağlı her kademedeki öğretim kurumlarının öğretmen ve öğrencilerine ait bütün eğitim ve öğretim hizmetlerini planlamak, programlamak, yürütmek, takip ve denetim altında bulundurmak,

b) Okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve her çeşit örgün ve yaygın eğitim kurumlarını açmak ve yükseköğretim dışında kalan öğretim kurumlarının diğer bakanlık kurum ve kuruluşlarınca açılmasına izin vermek,

- c) Türk Vatandaşlarının yurt dışında yapılacak eğitim ve öğretimi ile ilgili hizmetleri düzenlemek ve yürütmek,
- d) Diğer bakanlık, kurum ve kuruluşlarca açılan ve yükseköğretim dışında kalan örgün ve yaygın eğitim kurumlarının denklik derecelerini belirlemek, program ve yönetmeliklerini birlikte hazırlamak ve onaylamak,
- e) Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı ortaöğretim kurumlarının program, yönetmelik ve öğrenim denklik derecelerinin belirlenmesi konularında işbirliğinde bulunmak,
- f) Yükseköğretimin milli eğitim politikası bütünlüğü içinde yürütülmesini sağlamak için, Yükseköğretim Kanunu ile Bakanlığa verilmiş olan görev ve sorumlulukları yerine getirmek,
- g) Okullardaki beden eğitimi, spor ve izcilik eğitimi ile ilgili hizmetleri yürütmek,
- h) Yükseköğrenim gençliğinin barınma, beslenme ihtiyaçlarını ve maddi yönden desteklenmelerini sağlamak.

Yukarıdaki maddelerden de anlaşıldığı üzere tüm eğitim-öğretim kurumlarındaki bütün eğitim-öğretim hizmetlerini planlamak, programlamak, yürütülmesini takip etmek Milli Eğitimin görevlerindedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitim-öğretim ile ilgili faklı görev ve sorumlulukları olan birimleri mevcuttur. Bakana bağlı olan Talim ve Terbiye Kurulu'nun görevleri ise şöyledir (MEB Mevzuat):

- a) Eğitim sistemini, eğitim plan ve programlarını, bütün ders araç ve gereçlerini araştırmak, geliştirmek ve uygulama kararlarını onaylatmak üzere Bakanlık Makamına sunmak,
- b) Bakanlık birimlerince hazırlanan öğretim programları ile ders kitapları, yardımcı kitaplar, öğretmen kılavuz kitapları, bilgi iş ve işlem yapraklarını incelemek, geliştirmek ve uygun görülenleri karara bağlamak,
- c) Eğitim ve öğretimi geliştirme ve değerlendirme ile ilgili görev ve hizmetleri yürütmek,
- d) Yurt içi ve yurt dışı eğitim hareketlerini takip etmek ve değerlendirmek,
- e) Programlara göre ders veya yardımcı ders kitaplarını hazırlamak, hazırlatmak veya satın almak,
- f) Satın alınması veya imal edilmesi öngörülen eğitim araç ve gereçlerini eğitime katkıları ve ekonomik yönden incelemek, uygun görülenleri ilgililere bildirmek,
- g) Bakanlık birimlerince hazırlanan eğitim ve öğretimle ilgili kanun tasarılarına, tüzük ve yönetmeliklere, gerektiğinde Hukuk Müşavirliğinin de görüşünü alarak son şeklini vermek ve ilgili makamlara sunmak,
- h) Yasama organı üyelerince veya diğer bakanlıklarca hazırlanan eğitim ve öğretime ilişkin kanun teklif ve tasarıları hakkında Hukuk Müşavirliğine görüş bildirmek,

- ı) İlköğretim ve ortaöğretim kademesinde yurt dışı eğitim kurumlarından alınmış diploma ve öğrenim belgelerinin derece ve denkliklerini tespit etmek,
- j) Yabancı ülkelere gönderilen öğretmen ve öğrenciler için esas olacak öğretim planlarını incelemek,
- k) Milli Eğitim Şurasının sekreterlik görevini yürütmek,
- l) Bakanın onayından sonra kurul kararlarının yürürlüğe konulması ile ilgili işlemleri yapmak.

Anlaşıldığı üzere öğretim programlarının planlanmasından ve bu programlara uygun ders veya yardımcı ders kitaplarının hazırlanmasından veya temin edilmesinden Talim ve Terbiye Kurulu sorumludur. Ortaöğretim Almanca Dersi (Hazırlık, 9, 10, 11 ve 12.sınıf) öğretim programı da Talim ve Terbiye Kurulu'nun izin ve onayı ile 2011 yılından itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Almanca Öğretim Programı, üniversitelerde Alman Dili ve Eğitimi bölümünde görev yapan akademisyenler, Almanca öğretmenleri ve bir Ölçme ve Değerlendirme uzmanından oluşan bir komisyon tarafından hazırlanmıştır. Bu program Genel Lise, Anadolu Lisesi, hazırlık sınıfı bulunan Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, İmam Hatip Lisesi, hazırlığı bulunan İmam Hatip Lisesi, Meslek Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi, Teknik Lise, Anadolu Teknik Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi ve Anadolu Sağlık Meslek Lisesinde Almanca dersi için kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Almanca Öğretim Programının amacı “yabancı dil öğretiminin niteliğini artırmak, öğrencilerin Almancayı bir iletişim aracı olarak kullanarak kendi ihtiyaçlarını karşılamalarını, teknolojiyi kullanabilmelerini, öğrenmeyi öğrenerek sürekli olarak ilerlemelerini ve düşünce becerilerini kullanarak problem çözebilmelerini sağlamak” olarak belirtilmiştir (OAÖP). Programın Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni kıstaslarına göre hazırlandığı, bu sebeple de temel ya da başlangıç (A1- A2), bağımsız ya da orta (B1- B') ve yetkin ya da ileri (C1- C2) olmak üzere Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan dil yeterlilik düzeylerine göre hazırlandığı belirtilmiştir. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni'nde yabancı dil öğrenenlerin her seviyede neler bilmesi ve öğrenmesi gerektiği, iletişim kurabilmek için hangi bilgilere ihtiyacı olduğu, dinleme, okuma, karşılıklı konuşma, sözlü ve yazılı anlatım olarak ayrılan dil becerileri için A1- C2 düzeyleri arasında her bir seviye için neler yapılması

gerektiği ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir (Avrupa Dil Portfolyosu nedir? MEB). Öğretim programında, Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni temel alınarak bir dil yeterlilik düzeyi tablosu hazırlanmıştır. Her seviye için kaç tema ve içeriğın yer alacağı belirtilmiştir (OAÖP: 12).

Tablo 7: Dil Yeterlilik Düzeylerine Göre Tema ve İçerik sayıları

Dil Yeterlilik Düzeyleri	Tema Sayıları	İçerik Sayıları
A.1.1	8 tema	24 içerik
A.1.2	8 tema	24 içerik
A.2.1	8 tema	24 içerik
A.2.2	12 tema	36 içerik
B.1.1	8 tema	24 içerik
B.1.2	8 tema	24 içerik
B. 2.1	10 tema	30 içerik
B.2.2	10 tema	30 içerik
C.1.1	--	--
C1.2	--	--

Ortaöğretim Almanca Öğretim Programı, 2011, s.12.

Ortaöğretim Kurumları Almanca Dersi Öğretim Programı, kapsamlı bir şekilde hazırlanarak her aşamada neyi nasıl yapabilecekleri detaylı bir şekilde yabancı dil öğretmenlerine sunulmuştur. Öğretim programı Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni doğrultusunda hazırlandığı için öğreneni merkeze alan, öğrenen kişinin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak gelişimini hedefleyen, ezberden ziyade yaparak yaşayarak keşfederek öğrenmeyi temel alan, dört dil becerisini geliştirmeyi hedef alan bir programdır. Programın kapsamı şöyle belirtilmiştir (Ortaöğretim Almanca Öğretim Programı, 2011):

1. Zihinsel gelişim düzeylerine uygun,
2. Bilişsel alana (okuduğunu anlama, yorumlama, karşılaştırma vb.ne) yönelik,
3. Duyuşsal alana (kültürler arası hoşgörü, dil öğrenmekten zevk alma vb.ne) yönelik,
4. Psikomotor alana (dil kullanımı ile ilgili kasların geliştirilmesi, iletişimde vücut dilinin kullanılması, jest ve mimikler, vb.ne) yönelik,
5. İletişimsel becerileri (dilsel, sosyo-dilbilimsel, edimsel yetiler) geliştirmeye yönelik,
6. Not tutma, altını çizme, dikkati sunulan bilgide tutma, kendi kendine öğrenme için materyalleri düzenleme ve kullanma yeteneği gibi çalışma becerilerini geliştirmeye yönelik,
7. Dört dil becerisini dengeli biçimde geliştirmeye yönelik,

8. Kendi kültür değerlerini yabancılara aktarma, hedef dili konuşan ülkelerin kültür değerlerini ayırt etme ve hedef dilin yaşadığı kültürü tanıma gibi kültürler arası iletişim yetisini geliştirmeye yönelik,
9. Öğrencilerin yeteneklerini keşfetmelerine, güçlü ve zayıf yönlerini tanımalarına yardımcı
10. Öğrencilerin iş birliği yaparak, birlikte sorumlulukları paylaşarak çalışabilecekleri öğrenme ortamlarına imkân sağlayan,
11. Dört dil becerisini geliştirirken özellikle üretime dayalı beceriler aracılığıyla kendilerini ifade etme becerilerini geliştirmeye yönelik kazanımlardan oluşmaktadır.

Programda içerik önerilerini gösteren bir tablo da yer almaktadır. İçeriğin 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan "Milli Eğitimin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine" uygun olması gerektiği belirtilmiştir. Programda kazanımlar, dil yeterlilik düzeylerine göre sınıf bazında dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine göre sınıflandırılmıştır. Programa uygun olarak hazırlanacak ders kitapları ile ilgili bilgiler de şöyle şemalaştırılmıştır (Ortaöğretim Almanca Öğretim Programı, 2011):

Tablo 8: Programa Uygun Olarak Hazırlanacak Ders Kitapları ile İlgili Bilgiler

DİL YETERLİK DÜZEYLERİ	TEMA SAYILARI	DERS KİTABI			ÇALIŞMA KİTABI	ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABI	
		KİTAP BOYUTU (cm)	FORMA SAYISI	KİTAP BOYUTU (cm)	FORMA SAYISI	KİTAP BOYUTU (cm)	FORMA SAYISI
A1.1	8 TEMA	19,5X27,5	6-8	19,5X27,5	4-6	19,5X27,5	SERBEST
A1.2	8 TEMA	19,5X27,5	6-8	19,5X27,5	4-6	19,5X27,5	SERBEST
A2.1	8 TEMA	19,5X27,5	6-8	19,5X27,5	4-6	19,5X27,5	SERBEST
A2.2	12 TEMA	19,5X27,5	8-10	19,5X27,5	4-6	19,5X27,5	SERBEST
B1.1	8 TEMA	19,5X27,5	8-10	19,5X27,5	4-6	19,5X27,5	SERBEST
B1.2	8 TEMA	19,5X27,5	8-10	19,5X27,5	4-6	19,5X27,5	SERBEST
B2.1	10 TEMA	19,5X27,5	8-10	19,5X27,5	4-6	19,5X27,5	SERBEST
B2.2	10 TEMA	19,5X27,5	8-10	19,5X27,5	4-6	19,5X27,5	SERBEST

Ortaöğretim Almanca Öğretim Programı, 2011, s.12.

Ders kitaplarında dört dil becerisine ait eşit düzeyde etkinliklere yer verilmesi gerektiği, dil bilgisi ve kelime bilgisi ile ilgili çalışmaların "yapılandırmacı" ve "iletişimsel yöntemlerle" öğretilmesi gerektiği de programda vurgulanır. Ders kitapları için seçilecek okuma metinlerinin öğrencilerin yaş ve gelişim düzeylerine uygun olması ve gerçek hayattan (gazete, dergi vb.) metinler, haberler, röportajlar ile diyaloglar, hikayeler, ansiklopedik bilgiler, şarkılar, şiirlerden oluşmasının önemine de değinilmiştir.

Özellikle Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni'nde yer alan ülke bilgisinin önemi Ortaöğretim Almanca Öğretim Programında da mevcuttur. Öğrencilerin hedef dilin konuşulduğu ülkeyi tanıması ve hedef kültürle kendi kültürünü karşılaştırmasını sağlayacak etkinliklere içerikte yer verilmesi gerektiği özellikle vurgulanır. Ders kitabında Atatürkçülük ile ilgili konulara ve Resmi bayramlara yer verilmesi gerektiği de belirtilir. Her sınıf düzeyi için ders kitaplarında Atatürk ile ilgili hangi konulara nasıl yer verileceğine dair de bir tablo mevcuttur (Ortaöğretim Almanca Öğretim Programı, 2011):

Tablo 9: Dil Yeterlilik Düzeylerine Göre Programda Yer Alan Atatürkçülük Konuları

DİL YETERLİLİK DÜZEYİ	SINIF	KONULAR	AÇIKLAMALAR
A1.1 A1.2 A2.1 A2.2	9	ATATÜRK'ÜN HAYATI -Öğrenim hayatı -Askerlik Hayatı -Siyasi Hayatı	Öğretim programında öğrenme alanlarında yer alan kazanımlarla ilişkilendirme yapılarak işlenmelidir. Bu konulara özellikle 10 Kasımına içine alan Atatürk Haftası, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nda yer verilmelidir.
A2.3	10	ATATÜRK İLKELERİ -Cumhuriyetçilik -Milliyetçilik -Halkçılık -Devletçilik -Laiklik -İnkılapçılık	Öğretim programında öğrenme alanlarında yer alan kazanımlarla ilişkilendirme yapılarak, Atatürk ilkelerinin adları verilip bir ya da birkaçı kısaca açıklanmalıdır. Bu konulara özellikle 10 Kasımına içine alan Atatürk Haftası, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nda yer verilmelidir.
B1.1 B1.2 B2.1 B2.2	11	ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ -Atatürkçülüğün nitelikleri -Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuş olması temelinde milli kültür olması	Atatürkçülüğün nitelikleri, öğretim programında öğrenme alanlarında yer alan kazanımlarla ilişkilendirme yapılarak işlenmelidir. Bu konulara özellikle 10 Kasımına içine alan Atatürk Haftası, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nda yer verilmelidir.
C1.1	12	ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ -Akı ve bilimi esas alması -Kişi hak ve hürriyetlerine önem vermesi -Yurtta ve dünyada barışı esas alması	Atatürkçülüğün nitelikleri, öğretim programında öğrenme alanlarında yer alan kazanımlarla ilişkilendirme yapılarak işlenmelidir. Bu konulara özellikle 10 Kasımına içine alan Atatürk Haftası, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü

		-Evrensel olması	Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nda yer verilmelidir.
--	--	------------------	--

Ortaöğretim Almanca Öğretim Programı, 2011, s.49.

Almanca Öğretim Programına göre hazırlanacak ders kitabının, öğretmen kitabı ve doğru telaffuzları içeren bir CD'si olması gerektiği de belirtilir. Programa uygun yıllık plan ve ders planlarının, proje ve performans görevleri için de konu önerilerinin öğretmen kitaplarında bulunması istenir. Dört temel dil becerisine ait etkinlik örnekleri ve ölçme ve değerlendirme yöntemleri örnekleri de paylaşarak öğretmenlere her anlamda yol gösterecek bir öğretim programı hazırlandığı programda ifade edilmiştir.

2.8. Schritt für Schritt Deutsch İsimli Ders Kitabının Genel Tanıtımı

Schritt für Schritt Deutsch isimli Ortaöğretim A1.1 düzeyi Almanca ders kitabı, Nuran ÖZTÜRK ÇELEN tarafından yazılmış olup Ankara'da ATA Yayıncılık tarafından basımı yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 30.11.2015 tarihli 92 sayılı kurul kararıyla 2016-2017 öğretim yılından itibaren de 5 yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

Kitap, Türkçe olarak yazılmış olan İstiklal Marşı ve Gençliğe Hitabe ile başlamaktadır. Sınıfta kullanılacak yönergeler de resimlerle Almanca olarak verilmiştir. Yönergeler bölümünde hiç Türkçe kullanılmayarak, uygun resimlerle bu yönergelerin hangi durumlarda kullanılacağı gösterilmiştir. Kitabın içinde CD resmi, kalem resmi, konuşma balonu gibi semboller yer almaktadır. Bu sembollerin ne anlama geldiği Türkçe ve Almanca olarak kitabın ilk sayfalarında bir liste olarak verilmiştir. Hedef kültürü yansıtmak adına büyük bir Almanya haritası kitabın son sayfasında yer almaktadır. Ancak Almanya'nın komşuları ya da Almancanın anadil olarak konuşulduğu başka ülkelerin haritaları mevcut değildir.

Ders kitabının bir de çalışma kitabı bulunmaktadır. Her iki kitabında üzerinde Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni kriterlerince A1.1 olarak seviyesi yazmaktadır. Ders kitabı ve çalışma kitabının kapak resimleri ve

renkleri aynı olmakla birlikte sadece ders kitabının adı pembe, çalışma kitabının adı ise mor renkle yazılmıştır. Her iki kitapta da birebir aynı resmin kullanılması öğrenciler için hangi kitabın ders kitabı hangi kitabın çalışma kitabı olduğu konusunda karışıklığa neden olabilir. Her iki kitabın kapağında CD işareti olmasına rağmen kitapların içinde CD bulunmamaktadır. Ancak ATA Yayıncılık internet sitesinde ders kitabının pdf formatı ve CD'si mevcuttur. Ders kitabı ve çalışma kitabının kapakları aşağıdadır:

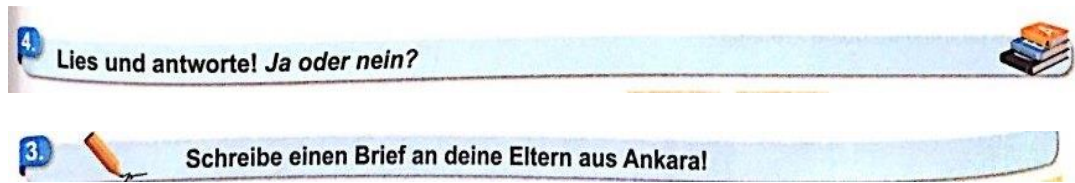
Resim 1: Schritt für Schritt Deutsch Ders ve Çalışma Kitabı Kapakları

128 sayfadan oluşan ders kitabında 8 ünite bulunmaktadır. Her ünite de 3 bölümden oluşmaktadır. İçindekiler bölümünde sadece konu başlıkları yer almaktadır. Ünitelerin gramer bilgileri ayrıca açıklanmamıştır. Kitapta yer alan ve her biri farklı renkte yazılmış olan ünite başlıkları şöyledir:

1. Ich und meine Kontakte
2. Schule und Unterricht
3. Persönlichkeiten und Eigenschaften
4. Ernährung und Gesundheit
5. Die Jugendlichen
6. Gesund und munter mit Sport
7. Natur und Mensch
8. Reisen

Her ünitenin ilk sayfasında ünitenin içindeki 3 konu başlığı ve o ünite de öğrencilerin neler öğreneceği madde madde belirtilmiştir. Ünite ile ilgili resimler de yine ünitenin ilk sayfasında yer alarak öğrencilerin bu resimlerle ilgili konuşmaları istenmiştir. Her ünitenin sonunda ise tekrar yapmak amacıyla bir sayfa teste yer verilmiştir. Her ünitenin en son sayfasında dinleme- okuma – konuşma – yazma becerileri için ayrı ayrı kendini değerlendirme formu yer almaktadır. Kendini değerlendirme bölümünde not baremi (iyi-orta-kötü) yerine günümüzde gençlerin mesajlaşmada kullandığı emojiiler kullanılmıştır. Her beceri için elde edilmesi istenen kazanımlar hem Almanca hem de Türkçe yazılmıştır.

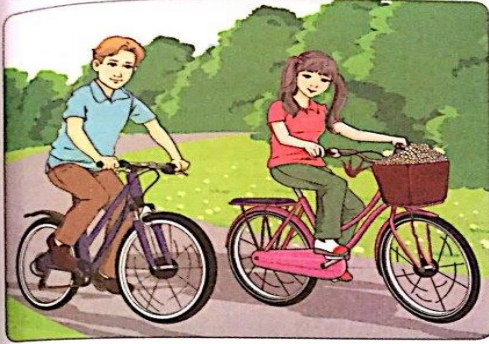
Kitabın ilk sayfalarında kitapta kullanılmış olan sembollerin ne anlama geldiğini belirten bir sembol listesi verilmiştir. Kitabın içinde her etkinlik için bu sembollerden biri kullanılmıştır. Örneğin, bir dinleme alıştırması yapılacaksa CD, okuma alıştırması için kitap, yazma için kalem resmi konulmuştur. Ne var ki bu semboller bazen yönerge cümlesinin bulunduğu mavi renkli satırın başına bazen de sonuna konulmuştur. Başta olduğu zaman hemen göze çarparak öğrencinin ne yapacağını kolaylıkla anlamasını sağlamaktadır. Ancak satırın sonunda yer aldığı zaman çok geç fark edilmekte ya da hiç görülmemektedir. Yönerge örnekleri aşağıdadır:

Resim 2: Schritt für Schritt Deutsch Yönerge Satırları

Schritt für Schritt Deutsch isimli bu kitap ortaöğretim A1.1 düzeyi için hazırlanmıştır. Ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler 14-18 yaş aralığındadırlar. Kitap kağıt kalitesi bakımından çok iyi olmamasına rağmen renkli baskısı ve görselliğiyle göz doldurmaktadır. Ancak kullanılan bazı resimlerin hedeflenen kitleye hitap etmediği dikkati çekmektedir. İlkokul kitaplarında görebileceğimiz çizgi film tarzında resimler sıklıkla kullanılmıştır. Bu resimlerin yanında gerçek resimlerin de kullanıldığı görülmektedir.

1. Hör zu und antworte! Ist heute Samstag?

Das sind Stefan und Laura. Ihr Hobby ist Rad fahren. Sie fahren oft zusammen Rad. Stefan fährt selten kein Rad. Nur einmal im Monat nicht. Laura fährt nie mit dem Auto. Ihre Eltern haben kein Auto. Sie sagen: „Sport treiben ist wichtig und gesund.“ Das Wetter ist heute sehr schön und es ist Sonntag. Sie müssen nicht in die Schule gehen. Sie machen heute Picknick.

das Wetter
das Picknick

Wie oft?
oft
einmal im Monat
selten
nie

2. Sprecht in der Klasse!

- ★ Fährst du Rad? ◆ Ja (Nein), ich fahre (kein) Rad.
- ★ Wie oft? ◆ Einmal in der Woche. / Ich fahre selten.
Ich fahre oft Rad. / Ich fahre nie Rad.

3. Lies den Text noch einmal und markiere! Welches Foto passt nicht zum Text?

Resim 3: Schritt für Schritt Deutsch Gerçek ve Gerçek Olmayan Resim Örnekleri

Kitaptan alınan bu örnekte de görüldüğü gibi sıklıkla gerçek olmayan resimler kullanılmıştır. Özellikle aynı sayfa içinde hem gerçek hem gerçek olmayan resimlerin kullanıldığı da görülmektedir.

Üniteler biter bitmez kitabın arkasında 10 sayfa gramer anlatımı bulunmaktadır. Her ünite de öğrenilmesi istenen gramer konuları kısaca açıklanarak konu ile ilgili örnekler de sunulmuştur. Gramer anlatımından sonra ise alfabeye göre dizilmiş bir kelime listesi bulunmaktadır. Bu kelimelerin sadece hangi sayfalarda kullanıldığı yazmakta, bir sözlük gibi Türkçe anlam karşılıkları bulunmamaktadır.

2.9. İlgili Araştırmalar

Farklı branşlarda birçok ders kitabı farklı açılardan incelenmiştir. Kitaplar; aktiviteler, beceriler, konu ve içerikler, öğretim programları, okuma metinleri, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni gibi değişik kriterlere göre incelenmiş ve bu konularda birçok yüksek lisans ve doktora tezi hazırlanmıştır.

Bu çalışma hazırlanırken özellikle Almanca ders kitaplarının incelendiği yüksek lisans tezleri gözden geçirilmiştir. Ancak şu ana kadar bu çalışmadaki gibi dört temel dil becerisi ve içerik açısından incelenen bir esere rastlanmamıştır.

Almanca ders kitaplarının incelendiği çalışmalarda en fazla dikkat çeken Beşer (2014) tarafından hazırlanmış olan “Avrupa Ortak Yabancı Dil Öğretim Programı Çerçevesinde PASSWORT DEUTSCH Adlı Ders Kitaplarının Kazanımlar Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışmadır. Bu çalışma, Gazi Üniversitesi Alman Dili Anabilim Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir. Bu araştırmada, adı geçen kitaplardaki dört dil becerisi etkinlikleri Avrupa Ortak Yabancı Dil Öğretim Programı Çerçevesi’nde değerlendirilmiş ve kitapların Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Başvuru Metni’nde bahsedilen dil seviyelerinin öngördüğü kazanımlara uygunluğu ortaya konulmuştur. Söz konusu kitapların konuşma, dinleme, okuma ve yazma etkinliklerinin her birine yer verdiği ancak birinci kitabın yazma, üçüncü kitabın ise konuşma becerisine daha fazla ağırlık verdiği belirlenmiştir.

Bir diğer çalışma ise yine Gazi Üniversitesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı’nda yüksek lisans öğrencisi Kozallık (2013) tarafından hazırlanmış olan “Deutsch ist Spitze ve Prima Adlı Ders Kitaplarının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezidir. Bu çalışmada da eski MEB ders kitabı ile özel bir yayınevine ait ders kitabı dört temel dil becerisi ve Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni kriterlerine göre karşılaştırılmıştır. Öğrencilere iki kitabı değerlendirmeleri için bir anket uygulanmıştır. Bunun sonucunda da öğrencilerin MEB kitabının kapak resmini beğenmediklerini ve içinde çok fazla konu olması sebebiyle sıkıcı bulduklarını belirtmişlerdir. Prima adlı kitabın ise içindeki resimlerin lise seviyesini uygun olmadığını ve çok fazla gramer öğretimi yaptığını belirtmişlerdir.

Kalkan (2012) tarafından hazırlanan “Deutsch ist Spitze” Adlı Ortaöğretim Almanca Ders Kitabında Ülke bilgisi Öğelerinin İncelenmesi” adlı tez Dicle Üniversitesi Alman Dili Eğitim Bilim Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir. Kalkan tarafından da incelenen eski MEB ders kitabı Deutsch ist Spitze bu sefer ülke bilgisi öğeleri açısından değerlendirilmiş ve sonucunda tespit edilen ülke bilgisel öğelerin öğrenci grubuna uygun olmadığı ortaya çıkmıştır.

Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilen, Öz (2010) tarafından hazırlanmış olan "Türkiye'de Yabancı Dil Olarak Almanca Ders Kitaplarında Kültürlerarası Öğrenme" adlı tez de bu alanda bir diğer çalışmadır. Bu çalışmada da iki farklı ders kitabı Schritt 1, 2, 3 ve Team Deutsch 1, 2, 3 adlı ders kitapları kültürlerarası öğrenme bağlamında incelenmiştir. İnceleme sonucunda bu kitapların kültürlerarası öğrenmeye katkı sağlayacak nitelikleri taşıdığı ancak bazı noktalarda eksiklikleri olduğu da tespit edilmiştir.

Yukarıda verilen bütün örneklerden de anlaşılacağı üzere Almanca ders kitapları bugüne kadar genellikle ülke bilgisi öğeleri veya Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni kriterlerine göre incelenmiştir. Bu çalışmadaki gibi Almanca Öğretim Programına göre incelenen bir eser henüz mevcut değildir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri kaynağı, veri toplanmasına ve analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma yöntemi, post modern, post pozitivist felsefelerle dayanır ve yorumlayıcı bilim anlayışını benimser (Sönmez ve Alacapınar, 2013:70). Yıldırım ve Şimşek'e (2006) göre ise nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır. Dowling (2012) ve Glesne (2011), güncel yaşamdaki dinamiklerin çeşitlenmesi, her alanda dezavantajlı grupların daha görünür hale gelmesi, teknoloji ile birlikte bilginin kolay ulaşılabilir olması ile farklılaşan yaşam deneyimlerinin ve değişen sosyal ilişkilerin daha detaylı olarak çalışılmasında nitel araştırma yöntemlerinin kullanılmaya başlandığını belirtmektedirler (Akt: Seggie ve Bayyurt, 2015: 11).

Bu çalışmada araştırmanın amacına ve doğasına uygun olarak nitel araştırma yöntemlerinden "doküman incelemesi" yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar ve gözlem ve görüşme yapmaya gerek kalmadan bilgiye ulaşmayı sağlar (Şimşek ve Yıldırım, 2011:187).

Patton'a göre nitel bulgular üç farklı veri toplama şeklinde meydana gelir: (1) derinlemesine, açık uçlu mülakatlar; (2) doğrudan gözlem ve (3) yazılı dokümanlar (Patton, 2014: 4). Doküman analizi örgütsel, klinik veya program kayıtlarının tam metinlerinin ya da bunlardan yapılan alıntılarının, muhtıra ve yazışmaların, resmi yayınlar veya raporların, kişisel günlüklerin, açık uçlu anketlere verilen yazılı cevapların incelenmesini kapsamaktadır (Patton, 2014: 4).

3.2.Verii Kaynağı

Araştırmanın veri kaynağı; Schritt für Schritt isimli 128 sayfa ve sekiz ünitelerden oluşan ortaöğretim A1.1 düzeyi Almanca ders kitabıdır. Her ünite de

kendi içinde üç bölümden oluşmaktadır ve Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 30.11.2015 tarihli 92 sayılı kurul kararıyla 2016-2017 öğretim yılından itibaren beş yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın nitel araştırma özelliği taşıması nedeniyle verilerin toplanmasında doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011:187). Bu çalışmada doküman incelemesi yönteminin kullanılmasında amaç, "A1.1. Düzeyi Schritt für Schritt Deutsch" isimli ortaöğretim Almanca ders kitabında dört dil becerisine nasıl yer verdiğini belirlemek ve ders kitabının programda yer alan tema ve içerik önerilerine uygunluğunu tespit etmektir.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde ilk önce 2011 yılında Talim ve Terbiye Kurulu tarafından yayımlanan Almanca Öğretim Programında yer alan dört temel dil becerisine ait bölümler tek tek incelenmiştir. Öğretim programında her dil becerisi için nelerin amaçlandığı ve bu amaçlara ulaşmak için hangi tekniklerin ve etkinlik tiplerinin daha etkili olabileceği ayrıntılı biçimde açıklanmıştır. Bu doğrultuda da söz konusu ders kitabında yer alan her beceriye ait etkinlikler tek tek incelenerek öğretim programı ile uygunlukları değerlendirilmiştir. Yine bu çalışmada incelenen diğer bir husus olan içerik için de Almanca Öğretim Programında tema ve içerik önerileri adı altındaki tablo detaylı incelenerek ders kitabı ile öğretim programı arasında bu hususta bir uyum olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen verilerden ulaşılan bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

4.1.1. 9 ve 10. sınıf Almanca Ortaöğretim A1.1 düzeyi Almanca ders kitabı dört dil becerisine (dinleme-konuşma-okuma-yazma) nasıl yer vermektedir?

A1.1 seviyesinde olan kitap 8 üniteden oluşmaktadır. Programda her beceriye dengeli bir şekilde yer verilmesi gerektiği belirtilmekte ve her beceriye ait etkinlik örnekleri de yer almaktadır. Almanca öğretim programına göre hazırlanan kitapta her beceriye eşit düzeyde yer verilip verilmediği ve hangi etkinlikler ile bu becerilerin kazandırılmak istendiği bu bölümde belirlenmeye çalışılacaktır.

Dinleme

8 üniteden oluşan ders kitabının her ünitesinde sayısı değişmekle beraber dinleme aktivitelerine yer verilmiştir. Her üniteye yer alan dinleme bölümlerinin sayısı şöyledir:

Tablo 10: Dinleme Etkinliklerinin Sayıları

1. Ünite	17
2. Ünite	13
3. Ünite	11
4. Ünite	9
5. Ünite	7
6. Ünite	5

Tablo 10- devam

7. Ünite	8
8. Ünite	9
TOPLAM	79

Yukarıdaki tabloya bakıldığında üniteler arasında büyük sayı farklılıkları dikkati çekmektedir. 1. Ünite 17 olan dinleme sayısı 6. Ünite 5'e kadar düşmektedir. Dinleme becerisinin ölçülmesinde üniteler arasında bu kadar büyük farklılıklar dinleme becerisinde eşitliğin sağlanmadığını göstermektedir.

En çok dinleme aktivitesinin olduğu "Ben ve İletişim Bilgilerim" adlı birinci ünite genellikle sadece doğru telaffuzların duyulması amaçlanmaktadır. Dinleyen kişinin herhangi bir şey doldurması ya da eşleştirmesi gibi beceri isteyen etkinliklerin sayısı daha azdır.

Hör zu und lies mit! Was sagen die Personen?

Guten Morgen, Peter!
Guten Morgen, Mama!

Guten Tag, Herr Klein!
Guten Tag, Frau Lang!

Hallo!
Guten Morgen!
Guten Abend!
Gute Nacht!

Guten Abend, Herr Schmidt!
Guten Abend, Frau Müller!

Gute Nacht, Emel!
Gute Nacht, Papa!

Resim 4: Schritt für Schritt Deutsch 1. Dinleme Etkinliği

1. Hör zu und lies mit! Wer ist neu in der Klasse?

- ★ Hallo! Wer bist du?
- ◆ Hallo! Ich bin Klaus. Wer bist du?
- ★ Ich bin Claudia. Wie geht es dir, Klaus?
- ◆ Danke, gut. Wie geht es dir, Claudia?
- ★ Danke auch gut. Bist du neu in der Klasse?
- ◆ Ja, ich bin neu hier. Tschüs, bis später!
- ★ Tschüs, bis später!

eu → oy Bis später!

Resim 5: Schritt für Schritt Deutsch 2. Dinleme Etkinliği

Yukarıdaki iki örnekte de görüldüğü gibi dinleyen sadece telaffuzlara dikkat etmesi istenmektedir. Bu durumda dinleyici pasiftir. Bu etkinlikler ile Almancayı yeni öğrenmeye başlayanların ilk ünite de tanışma ve vedalaşma yapılarını nerede, nasıl kullanmaları ve bu yapıları nasıl telaffuz etmeleri gerektiğini öğrenmeleri hedeflenmektedir.

3. Hör zu und ergänze die Dialoge!

Dialogue 1 (Outdoors):

Man 1: Hallo, ich heiße Mark. Wie heißt du?
 Man 2: Ich heiße Martin. Wie geht es dir?
 Man 1: Nicht so! Wie geht es dir?
 Man 2: Mir geht es!

Dialogue 2 (Indoors):

Woman: Guten Morgen! Ich bin Erika Müller. Wer bist du?
 Man: Ich bin Stefan. Wie geht es Ihnen, Frau Müller?
 Woman: Danke, es geht mir! Wie geht es dir?
 Man: Es geht mir gut!

Yellow sticky notes:

Wie geht es Ihnen?
 Danke, gut!
 Nicht so gut!

Wie geht es dir?
 Danke, sehr gut!

Resim 6: Schritt für Schritt Deutsch 3. Dinleme Etkinliği

Ich komme aus der Türkei.

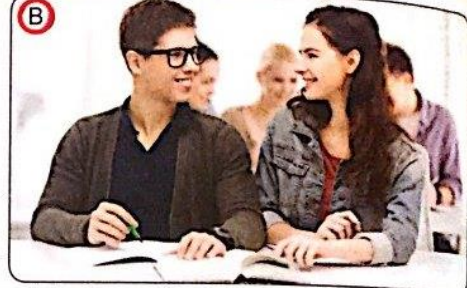
1.

Hör zu und lies mit! Welches Foto passt zu welchem Text?

- ★ Hallo. Ich bin Jahn. Wer bist du?
◆ Ich bin Sabine. Woher kommst du?
★ Ich komme aus England. Und du?
◆ Ich komme aus Österreich.

- ★ Guten Morgen. Mein Name ist Aysel Kocamaz.
◆ Guten Morgen. Mein Name ist Uwe Müller.
Freut mich. Woher kommen Sie?
◆ Ich komme aus der Türkei.

Resim 7: Schritt für Schritt Deutsch 4. Dinleme Etkinliği

Yine aynı ünite de bulunan bu örneklerde ise tekrar tanışma ifadelerinin yer aldığı ancak dinleyen in boşlukları doldurması ya da uygun resimlerle diyalogu eşleştirmesi gibi aktif katılımın gerektiği görülmektedir.

1.

Hör zu und markiere! Richtig oder falsch?

21

	richtig	falsch
a) Herr Meier ist Musiklehrer.		
b) Er kommt aus Österreich.		
c) Herr Meier wohnt hier in Berlin.		
d) Er ist 52 Jahre alt.		
e) Er spielt Trompete.		
f) Er ist sympathisch.		

Resim 8: Schritt für Schritt Deutsch 5. Dinleme Etkinliği

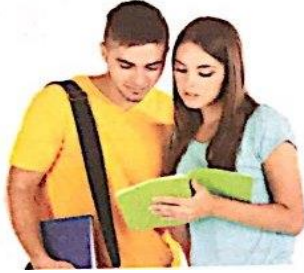
Yukarıdaki bu örnek kitabın 2. Ünitesi olan Okul ve Arkadaşlar temasında yer almaktadır. Birinci ünite de genellikle doğru telaffuzları duymaya yönelik dinleme aktiviteleri bulunurken, ikinci ünite de duyduğunu anlayıp bu bilgilerin doğru ya da yanlış olduğunu değerlendirmeye yönelik daha üst düzey aktiviteler yer almaktadır.

Hast du Zeit?

1.

30

Hör zu und schreibe die Antworten!

Wie findet Martina Mathe?

.....

Was ist ihr Lieblingsfach?

.....

Wann geht Martina schwimmen?

.....

Verstehst du nicht?
Frag: „Was heißt/
bedeutet ...?“

Resim 9: Schritt für Schritt Deutsch 6. Dinleme Etkinliği

Yine ikinci üniteye yer alan bu dinleme alıştırmasında dinleyenin bütün metni anlayarak verilen sorulara cevap vermesi istenmektedir. Yeni Almanca öğrenmeye başlayanlardan daha ikinci üniteye dinlediklerinin tamamını anlamaları ve sorulan sorulara cevap vermeleri istenerek seviye bir anda hızlı bir şekilde yükseltilmiştir. Öğretim programında etkinliklerin öğrenci seviyesine uygun olması gerektiği özellikle vurgulanmaktadır. Bu dinleme etkinliği ise bu bakımdan öğrenci seviyesine uyum göstermemektedir.

2.

75

Hör dir das Angebot an und notiere!

a) Reiseland :

b) Wie lange :

c) Preis :

Resim 10: Schritt für Schritt Deutsch 7. Dinleme Etkinliği

Sonuncu üniteye seyahat temasında yer alan bu dinleme etkinliğinde öğrencilerin bir tatil önerisini dinlemeleri ve alıştırmada yer alan seyahat edilecek ülke, kalış süresi ve fiyat gibi bilgileri doldurmaları istenmektedir. Öğrencilerin bu bilgileri doldurabilmeleri için metni iyi bir şekilde duyup anlamaları gerekmektedir. Sonuncu üniteye yer alan bu etkinlikte öğrencilerin A1.1 seviyesinin sonuna yaklaşmaları nedeniyle ön bilgileri mevcuttur. Dinlediklerini anlamlandırmada ön bilgilerini kullanabilirler. Bu sebeple bu dinleme etkinliği bu üniteye öğrenci seviyesine uyum sağlayabilmektedir.

Konuşma

Kitapta konuşma, konuşma ve yazma, okuma ve konuşma ve karşılıklı konuşma olmak üzere konuşma becerisine yönelik 4 tip etkinlik bulunmaktadır. Yani bazı etkinliklerde okuma ve konuşma veya konuşma ve yazma gibi iki beceri aynı anda ölçülmeye çalışılmaktadır. Konuşma becerisini içeren etkinlik sayısı her üniteye şöyledir:

Tablo 11: Konuşma Etkinliklerinin Sayıları

1. Ünite	7
2. Ünite	9
3. Ünite	11
4. Ünite	14
5. Ünite	12
6. Ünite	14
7. Ünite	11
8. Ünite	11
Toplam	89

Yukarıdaki tabloya bakıldığında ilk ünitelerde konuşma becerisine yönelik etkinliklerin daha az olduğu dikkati çekmektedir. A1.1 seviyesinde olan kitap Almanca'yı yeni öğrenenlere hitap etmektedir. Bu sebeple de ilk ünitelerde hiç Almanca bilmeyen öğrencilerin konuşması çok beklenmemektedir. Kitapta ilk ünitelerde az olan konuşma etkinliklerinin daha sonraki ünitelerde giderek artması öğrenci seviyesinin göz önünde tutulduğunu göstermektedir.

Ortaöğretim Almanca Öğretim Programında konuşmanın sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma olarak gerçekleştirilebileceği, sınıf içinde diyalog, tartışma, doğaçlama, röportaj, sunum, rol yapma, öykü anlatımı, iletişim

oyunları gibi etkinlikler ile öğrenci düzeyleri dikkate alınarak konuşma becerisinin geliştirilebileceği belirtilir.

Kitap incelendiğinde öğretim programında belirtilen sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma bölümlerinin kitapta da ayrı ayrı verildiği görülmektedir. Kitabın ilk sayfalarında verilen sembol listesinde konuşma sadece bir balon, karşılıklı konuşma ise iki balonla resmedilmiştir. Ünitelerde de bu semboller hem öğrenciye hem de öğretmene etkinliklerin karşılıklı konuşma mı yoksa kişinin sadece kendisinin konuşacağı karşı taraftan bir cevap beklemeyeceği bir konuşma etkinliği mi olduğunu göstermektedir.

Kitabın ilk ünitelerinde Almancayı yeni öğrenmeye başlayanlar için konuşma etkinliklerinde genellikle doğru telaffuz hedeflenmektedir. Bu da dinleme becerisi ile birleştirilerek öğrencilere sunulmaktadır. Aşağıdaki dinleme ve konuşma alıştırmasında öğrencilerin Almancada hangi harfin hangi sesi verdiğini öğrenerek doğru bir şekilde telaffuz edip konuşabilmeleri için alfabe dinletilerek bu sesleri öğrencilerin de tekrar etmesi istenmektedir.

2 Hör zu und sprich nach! 10

Das Alphabet

A	a	B	be	C	tse	D	de	E	e	F	ef
G	ge	H	ha	I	i	J	yot	K	ka	L	el
M	em	N	en	O	o	P	pe	Q	ku	R	er
S	es	T	te	U	u	V	fau	W	ve	X	iks
Y	üpsilon	Z	tset	Ä	ee	Ö	ö	Ü	ü	ß	estset

Resim 11: Schritt für Schritt Deutsch 1. Konuşma Etkinliği

Aile üyelerinin öğrenilmesinin hedeflendiği 3. Ünite de Alman bir aile tanıtıldıktan sonra öğrencilerin kendi ailesi hakkında konuşması istenmektedir. Aşağıdaki etkinlikte görüldüğü gibi Annenin/babanın adı nedir, kardeşin var mı, büyükbaban/büyükkannen kaç yaşında gibi örnek sorular verilerek öğrencilerin bu soruları birbirine sorarak karşılıklı konuşma gerçekleştirmeleri hedeflenmektedir.

3

Sprecht in der Klasse über eure Familien!

- ★ Wie heißt dein Vater/deine Mutter?
- ★ Hast du Geschwister?
- ★ Wie alt ist dein Großvater/deine Großmutter?
- ◆ Er/Sie heißt:...
- ◆ Ja(Nein), ich habe ein/e (kein/e)...
- ◆ Er/Sie ist..... Jahre alt.

Resim 12: Schritt für Schritt Deutsch 2. Konuşma Etkinliği

Yine aynı ünite de öğrencilerin evcil hayvanın var mı, varsa nedir, ismi nedir gibi soruları birbirlerine sorarak bir röportaj yapmaları istenmektedir. Evcil hayvanların sınıf içinde röportaj yoluyla öğretilmek istenmesi hem değişik hem de eğlenceli bir konuşma etkinliğidir. Röportaj, Almanca Öğretim Programında yer alan konuşma etkinliklerine ilişkin önerilerden biridir. Ders kitabında bu önerilerin kullanılması kitap ile program arasında bir uyum olduğunu göstermektedir.

Kitabın ilerleyen ünitelerinde konuşma etkinlikleri de değişiklik göstermektedir. Daha üst düzey konularda fikir paylaşımı, tartışma ya da anket yapılması istenmektedir. Özellikle günlük yaşamda öğrencilerin karşlarına çıkabilecek konuların seçilmiş olması öğrencilerin daha çok ilgisini çekebileceği gibi onları konuşmaları için daha çok cesaretlendirebilir. Beşinci ünite de yer alan bu konuşma etkinliğinde öğrencilerin birbirlerine anket uygulamaları istenmektedir. Yaptıkları aktiviteleri sıklık zarflarına ve cinsiyete göre ayırmaları da istenmektedir. Böylelikle eğlenerek hem kelime öğrenmeleri hem de konuşmaları hedeflenmektedir.

3

Mach eine Umfrage in der Klasse!

Erstelle eine Tabelle. Frag deine Mitschüler nach ihren Aktivitäten.

Wie oft triffst du deine Freunde?

	Mädchen / Jungen	Mädchen / Jungen	Mädchen / Jungen
Aktivität	oft	selten	nie
Freunde treffen			
Ins Kino gehen			
Musik hören			
Sport treiben			

Resim 13: Schritt für Schritt Deutsch 3. Konuşma Etkinliği

Doğa ve İnsan isimli yedinci ünite de çevre ve toplumsal sorunlara dikkat çekilmektedir. Deri kıyafetleri nasıl buldukları ile ilgili öğrencilerin kullanabileceği anahtar kelimeler de verilmiştir. Bir başka konuşma etkinliğinde ise çevre sorunlarına dair 3 resim verilmiştir. Öğrencilerin bu resimlerdeki sorunlarla ilgili konuşmaları istenmektedir. Bu etkinlikler ile öğrencilerin basit, açık ve anlaşılır şekilde kısa konuşmalar yapması, duygularını basit düzeyde ifade etmesi ve bir konuya ilişkin fikrini söyleyebilmesi hedeflenmektedir.

Okuma

Kitapta sadece okuma becerisini içeren bölümler olduğu gibi konuşma becerisinde olduğu gibi diğer becerilerle birleşen okuma bölümleri de mevcuttur. Okuma becerisini içeren etkinliklerin sayısı aşağıdadır:

Tablo 12: Okuma Etkinliklerinin Sayıları

1. Ünite	14
2. Ünite	8
3. Ünite	15
4. Ünite	13
5. Ünite	13
6. Ünite	16
7. Ünite	9
8. Ünite	13
Toplam	101

Tablodan da anlaşıldığı üzere 2 ve 7. Ünitelerde okuma etkinliklerinin sayısı oldukça azdır, diğer ünitelerde ise sayıların birbirine daha yakın olduğu görülmektedir. Üniteler arasında okuma etkinliklerinde sayısal bir denge söz konusu değildir.

Birinci ünitedeki okuma bölümleri incelendiğinde genellikle kısa kısa ifadelerin yer aldığı diyaloglar karşımıza çıkmaktadır. Bu okuma etkinliklerinde hedef, Almancayı yeni öğrenenlere doğru vurgu, tonlama ve telaffuzu kazandırmaktır. Henüz Almancayı yeni öğrenenler için daha ilk üniteye uzun okuma parçalarının olması beklenmemektedir. Ne var ki uzunluğu ile göz dolduran bir diyalog birinci ünitenin sonunda yer almaktadır. Sadece ilk üniteye yer alan tanışma ve vedalaşma ifadelerinin olduğu bu diyalog biraz fazla uzun olmasına rağmen basit ve gündelik kalıpları içerdiği için öğrenci seviyesine uygun olduğu söylenebilir.

3.

Lies den Dialog im Rollenwechsel! Wo wohnt Ayşe?

- Guten Tag, ich bin Ayşe Arslan.
- Guten Tag, Peter Bauer.
- Wie geht es Ihnen?
- Danke, sehr gut. Wie geht es dir, Ayşe?
- Danke, auch sehr gut!
- Woher kommst du?
- Ich komme aus der Türkei.
- Wo wohnst du?
- Ich wohne in Berlin, in Wilmersdorf.
- Wie alt bist du?
- Ich bin 15 Jahre alt.
- Deine Adresse, bitte!
- Johann-Georg-Straße 16 A.
- Die Postleitzahl, bitte!
- 10709 Berlin.
- Und deine Telefonnummer, bitte!
- 305 45 89.
- Die Vorwahl, bitte!
- 030.
- Danke, Ayşe. Auf Wiedersehen.
- Auf Wiedersehen, Herr Bauer.

du dein/e

Wo wohnst du?
Ich wohne in
Wohnst du in...?
Ja, ich wohne in....
Wie alt bist du?
Ich bin ... Jahre alt?

die Postleitzahl
die Adresse
die Telefonnummer
die Vorwahl

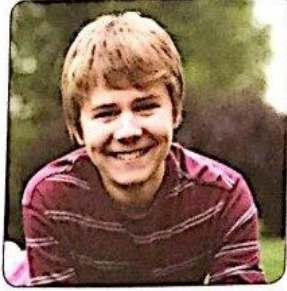
Resim 14: Schritt für Schritt Deutsch 1. Okuma Etkinliği

Okuma becerisinin, telaffuzun gelişmesine, kelimelerin doğru yerde kullanımına ve bunların anlamlarını öğrenmeye olan katkısı göz ardı edilemez. Okuma becerisinin önemi vurgulanarak, öğrencilerin metinde tamamlamadan bırakılmış kısımları tahminde bulunarak geliştirmesi, konulara ilişkin değerlendirmelerde bulunması, metni neden beğendiğini veya beğenmediğini gerekçeleri ile açıklaması, kendisinin benzer durumlarda neler yapabileceğini

tartışması gibi etkinliklerin okuma becerisinin geliştirilmesinde önem taşıdığı Ortaöğretim Almanca Öğretim Programında da belirtilir.

Kitapta ilk uzun okuma parçası ikinci ünitenin sonunda karşımıza çıkmaktadır. Mektup arkadaşı arayan bir gencin mektubuna yer verilmiştir. Mektubun dikkatli bir şekilde okunarak öğrencilerden bu mektuba bir cevap yazması istenmektedir. Mektup yazan gencin Almanya'dan olması ilgi çekici olmasının yanında Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde vurgulandığı gibi yabancı dil derslerinde farklı kültürleri tanıma ve kabul etme hedefi için güzel bir örnektir.

2. Mark sucht Brieffreunde! Lies die Anzeige und schreibe ihm eine Antwort!

Hallo, mein Name ist Mark und meine Schule heißt Körnerschule. Ich gehe in die 9B. Meine Lieblingsfächer sind Deutsch, Englisch und Kunst. Ich finde Sport doof. Mathe, Physik und Chemie sind interessant. Mein Chemielehrer ist okay. Wir haben viel Spaß. Mein Sportlehrer ist langweilig. Am Montag haben wir um 08.00 Uhr Deutsch. Wir haben um 12.00 Uhr eine Stunde Pause. Ich höre Musik und esse mein Mittagessen. Um halb drei habe ich frei. Wie ist deine Schule? Was sind deine Lieblingsfächer? Was findest du langweilig?
Meine Adresse ist: F.C.T. Str.3, 10709 Berlin.

Resim 15: Schritt für Schritt Deutsch 2. Okuma Etkinliği

Kitabın üçüncü ünitesinden itibaren kısa diyalogların yerini biraz daha uzun okuma parçaları almaktadır. Ne var ki yukarıdaki örneğin dışında çok az sayıda okuma parçası bulunmaktadır. Verilen okuma parçalarında genellikle öğrencilerin sadece bilmedikleri kelimelerin altını çizip sözlükten anlamlarını bulmaları istenmektedir. Parçaya dair sorulara yanıt verme ya da doğru yanlış ifadeleri bulma, boş bırakılan yere uygun cümleyi bulma gibi okuma becerisini geliştirecek farklı etkinliklere neredeyse hiç yer verilmemiştir. Kitabın en uzun iki okuma parçası aşağıdadır. İkisinde de öğrencilerden sadece bilmedikleri kelimeleri bulmaları istenmektedir.

Komm und hilf!

1.

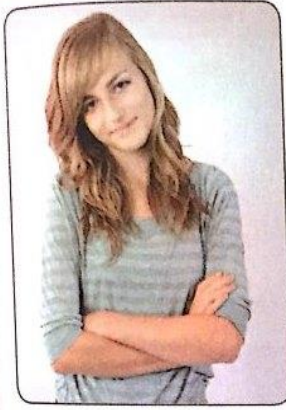

Lies den Text und markiere die Verben! Was ist anders?

Wir wohnen in einem Haus mit Garten. Wir haben viele Blumen und Bäume im Garten. Wir lieben die Natur. Wir müssen oft unseren Garten sauber machen und unsere Tiere füttern. Aber mein Bruder Felix macht das nicht gern. Ich muss immer: „Felix, füttere die Katze! Felix, komm und hilf!“ sagen. Das nervt manchmal. Er sagt selten: „Nein, ich komm nicht!“ oder „Ich mach das nicht!“ Er spielt gern im Garten mit Wasser. Wir haben keinen Fernseher zu Hause. Wir reden und spielen viel im Garten. Oft vergessen wir die Zeit. Unsere Mutter sagt: „Kinder, geht ins Bett!“

Resim 16: Schritt für Schritt Deutsch 3. Okuma Etkinliği

Lies den Text! Markiere die neuen Wörter und schau im Wörterbuch nach!

Felix Kommt

Laura lebt seit vier Monaten in Düsseldorf. Ihr Vater arbeitet seit sechs Monaten hier. Düsseldorf ist schön. Sie hat noch nicht viele Freunde. Laura geht viel Spazieren. Das ist ihr Hobby. Felix kommt nächste Woche nach Düsseldorf. Sie fahren nach Köln. Sie sucht im Internet Informationen über Fahrkarten und Preise.

Seit wann?
Seit einem Monat.

Wann kommt Felix?
Er kommt **nächste Woche**.

Resim 17: Schritt für Schritt Deutsch 4. Okuma Etkinliği

Yazma

Tablo 13: Yazma Etkinliklerinin Sayıları

1. Ünite	12
2. Ünite	12
3. Ünite	17
4. Ünite	10
5. Ünite	12
6. Ünite	14
7. Ünite	14
8. Ünite	11
Toplam	102

Tablodan da anlaşıldığı üzere yazma becerisi için kitapta üniteler arasında küçük farklılıklar olduğu görülmektedir. Kişinin duygu ve düşüncelerini öğrendikleri çerçevesinde doğru bir şekilde aktarabilmesi, özellikle günümüzde yaygın olarak kullanılan ve adeta bir gereklilik haline dönüşen sosyal paylaşım siteleri, e-posta, kısa mesajlar gibi etkinlikleri gerçekleştirebilmesi için yazma becerisi oldukça önemlidir. Kitap da bu güncel ihtiyaçlar doğrultusunda, Ortaöğretim Almanca Öğretim Programının da önerdiği kısa mesaj, e-posta, doğum günü kartı, posta kartı, her ne kadar duyulan ihtiyaç azalsa da mektup gibi daha fazla ilgi çekebilecek yazma etkinliklerine sıklıkla yer vermiştir. Aşağıdaki örnekte verilmiş olan kısa mesaja öğrencilerin bir cevap yazması istenmektedir. Kitabın daha ikinci ünitesinde yer alan bu örnekte öğrencinin birinci ünite de öğrendiği selamlaşma ve vedalaşma kalıplarını kullanması ve yavaş yavaş anlamlı kısa cümleler kurması hedeflenmektedir.

Resim 18: Schritt für Schritt Deutsch 1. Yazma Etkinliği

Kitabın beşinci ünitesinde yer alan doğum günü kartı hazırlama ve davete cevap yazma alıştırmaları ilgi çekici ve öğrencilerin günlük hayatta karşılaşma ihtimalleri olan bir yazma etkinliğidir. Bu alıştırma, tarihleri ifade etme ve özel günler için kullanılan bazı kelime ve kalıpların kullanımını görme ve beceriye dönüştürme açısından faydalı bir çalışmadır.

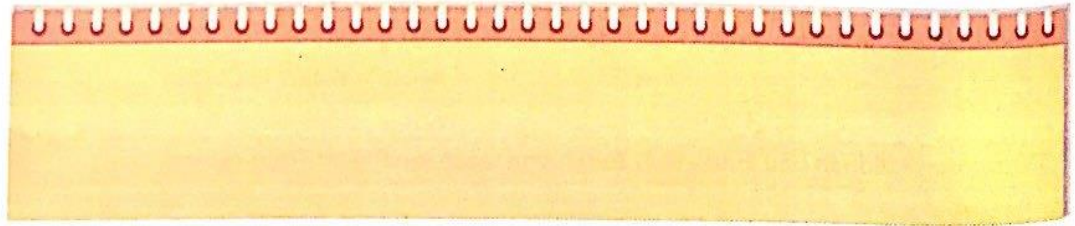
3. Lies die Einladungskarte und schreibe eine Antwort an Ayşe!

Resim 19: Schritt für Schritt Deutsch 2. Okuma Etkinliği

Örnek olarak inceleyeceğimiz aşağıdaki alıştırmada öncelikle öğrencilere bir üniversite panosundaki duyurular ve ilanlar tanıtılmıştır. Bu örnekten yola çıkarak öğrencilerin de benzer duyuru ve ilanlar hazırlamaları istenmiştir. Almanca Öğretim Programında yer alan günlük ihtiyaçlarını sahip olduğu sözcük bilgisi ile doğru ve uygun yerde kullanma hedefi, kitapta bu eğlenceli yazma alıştırması ile öğrencilere kazandırılmak istenmektedir. Bu bağlamda programdaki yazma hedeflerinin bazılarının kitaptaki yazma etkinlikleri ile örtüştüğünü söyleyebiliriz.

5. Was möchtest du in der Schule machen? Schreibe eine Notiz an deine Schulpinnwand!

Resim 20: Schritt für Schritt Deutsch 3. Okuma Etkinliği

Kitabın ilerleyen ünitelerinde yazma aktivitelerinde değişiklikler göze çarpmaktadır. Dördüncü ünite de bulunan aşağıdaki etkinlikte bilindik Türk ve Alman davranış ve alışkanlıklarına dair öğrencilerden bir liste hazırlamaları istenmektedir. Bu etkinlik ile öğrencilerin hedef dilin konuşulduğu ülkenin kültürünü tanınması ve kendi kültürü ile kıyaslayarak bunları basit ifadeler ile betimlemesi hedeflenmektedir. Kültür farklılıkları ve kültürel çeşitlilik ifadeleri; Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programında ve Ortaöğretim Almanca Öğretim Programında da üzerinde önemle durulan kavramlardır.

4 Mach eine Liste! Was ist typisch Deutsch? Was ist typisch Türkisch?

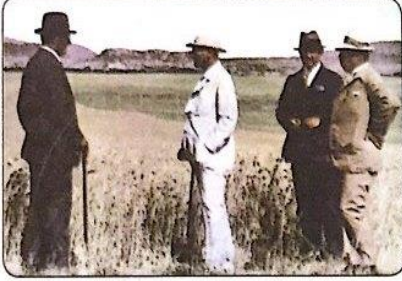
typisch Deutsch

typisch Türkisch

Resim 21: Schritt für Schritt Deutsch 4. Okuma Etkinliği

Bu örnekte ise Atatürk ile ilgili ön bilgiler verildikten sonra öğrencilerden Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili kısa bir metin yazmaları istenmektedir. Türk tarihinde ve kültüründe önemli bir değer olan Atatürk ile ilgili bir yazı yazmak öğrenciler için ilgi uyandırıcı, motive edici bir etkinliktir. Bu etkinlik, Almanca Öğretim Programında önemle üzerinde durulan Atatürkçülük konularına azda olsa kitapta yer verildiğine güzel bir örnektir.

3 Schreibe einen kurzen Text über Mustafa Kemal Atatürk!

.....

.....

.....

.....

.....

Resim 22: Schritt für Schritt Deutsch 5. Okuma Etkinliği

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

4.2.1. 9 ve 10. sınıf Almanca Ortaöğretim A1.1 düzeyi Almanca ders kitabı programda yer alan tema ve içerik önerilerine uygun mudur?

Bu bölümde programda önerilen 22 tema ve içerik ile kitapta yer alan 8 tema ve içerik bilgileri karşılaştırılarak programdaki içerik önerileriyle kitabın içeriğinin ne derece örtüştüğü incelenmiştir. Programda içeriğinin nasıl olması gerektiği ayrıntılı bir biçimde sunulmuştur. Schritt für Schritt Deutsch isimli ders

kitabının programda yer alan içerik bilgilerine uygun olup olmadığı da bu kısımda değerlendirilmiştir.

Dil yeterlik düzeylerine göre tema ve içerik sayıları programda verilmiştir. A1.1 seviyesi için 8 tema ve 24 içerik olması gerektiği belirtilmiştir. Ders kitabında da 8 tema ve her temada da 3 içerik bulunmaktadır. Böylelikle toplamda 24 içerik olmaktadır. Bu sayı programda istenen tema ve içerik sayıları ile örtüşmektedir.

Programda tema ve içerik önerileri için bir tablo hazırlanmıştır. Bu tablo aşağıdadır:

Tablo 14: Programda Yer Alan Tema ve İçerik Önerileri

	TEMALAR	İÇERİK ÖNERİLERİ
1	BİREY VE TOPLUM	Kişisel bilgiler, biyografi, aile, okul, arkadaş, akrabalar, komşular, çevreye bakış, birlikte yaşama, ulaşım, ulaşım sorunları, yardımlaşma, dayanışma(yaşlı bakımı, engellilere karşı tutum vb.)
2	DEĞERLER	Atatürk, evrensel değerler, kültürel değerler, millî değerler, ahlaki değerler, sosyal değerler, demokrasi ve insan hakları, vatandaşlık, sivil toplum kuruluşları, gönüllü hizmetleri vb.
3	EĞİTİM	Dersler, üniversite, öğrenci kulüpleri, dil yeteneği, dil öğrenimi, dil ve düşünme, bireysel öğrenme, eğitim sistemi, sınavlar, eğitim teknolojisi, uzaktan eğitim, aile ve eğitim, okul ve eğitim, çevre ve eğitim, eğitim sorunları, hayat boyu öğrenme vb.
4	MESLEKLER	Meslek seçimi, meslek tanıtımı, geleceğin meslekleri, sıra dışı meslekler vb.
5	HAYALLER VE PLANLAR	Gelecekle ilgili hayaller, bireysel hayaller, toplumsal hayaller, bir günlük plan, hafta sonu planları, gezi planı, tatil planı vb.
6	GENÇLİK	Eğitim ve gençlik programları, gönüllü hizmetleri, gençlik sorunları, alışveriş, yurt dışında eğitim fırsatları, gençlik kampları, izcilik, bilgisayar oyunları vb.
7	SPOR	Bireysel sporlar, mücadele sporları, sportmenlik ve sorumlu davranış, spor organizasyonları, olimpiyatlar, engelli olimpiyatları, sıra dışı sporlar vb.

Tablo 14- devam

8	KİŞİLİK VE KARAKTER	Ruhsal özellikler, fobiler, kişisel gelişim, hobiler, kendini tanıma, alışkanlıklar, iletişim/etkileşim vb.
9	SAĞLIK VE BESLENME	İlk yardım, hastalıklar, tedavi, tıp, gelişme, kişisel bakım, sağlıklı beslenme, dengeli beslenme, genetiği bozulmuş hormonlu gıdalar sağlıklı yaşam, uyku, besinler vb.
10	DOĞA VE ÇEVRE	Mevsimler, hava durumu, yer şekilleri (dağ, göl, akarsu vb.) güneş sistemi, çevre dengesi, küresel ısınma, doğal afetler, çevre sorunları, açlık, alternatif enerji kaynakları, hayvanlar, nesli tükenmiş türler(hayvanlar, bitkiler), nesli tükenmekte olan türler(hayvanlar, bitkiler) vb.
11	İLETİŞİM	Çevre, medya, telefon, internet, bilişim suçları vb.
12	TARİH	Müze, tarihi eserler, tarihi kişiler, anıtlar, ören yerleri, eski uygarlıklar, arkeoloji, yazılı ve sözlü tarihi kaynaklar vb.
13	TURİZM	İç turizm, dış turizm, kültür, seyahat, seyahat acentesi, turizm çeşitleri (sağlık, kültür turizmi vb.) vb.
14	ÜLKEMİZ	Ülkemizin demografik yapısı, coğrafyası, iklimi, kültürü, ekonomisi, folkloru, gelenek ve görenekler, bayramlar vb.
15	DÜNYAMIZ	Ülkeler, komşu ülkeler, hedef dilin konuşulduğu ülkeler, kıtalar, dünya nüfusu vb.
16	DUYGULAR	Olumlu duygular(sevinç, merhamet, umut vb.) ve olumsuz duygular(üzüntü, endişe vb.), kaygı ile başa çıkma yolları, endişe ile başa çıkma yolları, öfke kontrolü vb.
17	SANAT	Edebiyat (şiir, öykü vb.), tiyatro, sinema, müzik, resim, sanat galerisi, el sanatları, kültürel sanatlar vb.
18	BİLİM VE TEKNOLOJİ	Bilim kurgu, bilimsel organizasyonlar, sosyal bilimler, fen bilimleri, bilgi çağı, yenilikler, yeni icatlar vb.

Tablo 14- devam

19	EKONOMİ	Ticaret, üretim, tüketim, ithalat, ihracat, kaynak, üretici, gelir, gider, bütçe, vergi, yatırım, iktisat, kalkınma vb.
20	TASARIM	Mimari, dekorasyon, aksesuar, aletler, otomobiller, desenler, renkler, giysiler vb.
21	BAŞARMA	Başarıya ulaşma yolları, sınav kaygısı, stresle baş edebilme, başarı hikâyeleri, zamanı etkin kullanabilme, çalışma stratejileri vb.
22	GÜVENLİK	Ülke güvenliği, toplum güvenliği, birey güvenliği, özel güvenlik kuruluşları, trafik, trafik güvenliği, güvenliği sağlayan tedbirler (alarm, banka kartı, bilgisayar, çelik kapı) vb.

Ortaöğretim Almanca Dersi Öğretim Programı(MEB,2011:s.11-12)

22 tema ve bu temalara uygun içerik önerileri sunulmuştur. Temalar için verilen içerik önerilerinin zorunlu olmadığı, istenirse temayla bağlantılı farklı içerik önerilerinin de kullanılabileceği programda belirtilir. Ders kitabının 8 teması ve içerikleri ise şöyledir:

Tablo 15: Ders Kitabında Yer Alan Tema ve İçerik Bilgileri

	TEMA	İÇERİK
1	BEN VE İLETİŞİM BİLGİLERİM	1. Selamlaşma 2. İnsanlar nereden gelir? 3. İletişim
2	OKUL VE DERS	1. Okul ve arkadaşlar 2. Ders 3. Zaman
3	KİŞİLİK VE ÖZELLİKLER	1. Aile üyeleri 2. İnsanlar nerede oturur? 3. Yaşam alanları
4	BESLENME VE SAĞLIK	1. Afiyet olsun 2. Yeme alışkanlıkları 3. Hastane
5	GENÇLİK	1. Bir günde bunları yapıyorum 2. Doğum günleri 3. Boş zaman

Tablo 15- devam

6	SPORLA SAĞLIKLI VE MUTLU	1. Vücudunu tanıyor musun? 2. Spor çeşitleri 3. Mustafa Kemal Atatürk
7	DOĞA VE İNSAN	1. Mevsimler 2. Kıyafetler 3. Hayvanlar
8	SEYAHAT	1. Posta kartları 2. Trafik 3. Güncel konular

Schritt für Schritt Deutsch (MEB,2016:s.4-5)

Program ile ders kitabı arasındaki temalar karşılaştırıldığında ders kitabında seçilmiş olan tüm konuların programdaki tabloda mevcut olduğu görülmektedir. Ne var ki temalara göre seçilen bazı içeriklerin temaya uygun olmadığı dikkati çekmektedir. Örneğin, “Gençlik” temasında bir gün akışında neler yapıldığından, doğum günlerinden ve boş zaman aktivitelerinden bahsedilmektedir. Öğretim programında ise Gençlik teması için eğitim ve gençlik programları, gönüllü hizmetleri, gençlik sorunları, gönüllü hizmetler, alışveriş, yurt dışında eğitim fırsatları, gençlik kampları, izcilik, bilgisayar oyunları vb. içerik önerileri sunulmuştur. Bu içerik önerilerinin dışında da temaya uygun farklı içeriklerin seçilebileceği programda belirtilmektedir. Ancak ders kitabındaki Gençlik temasının hiçbir içeriği programdaki içerik önerileriyle uyuşmamaktadır. Hatta bir gün planı programda “Hayaller ve Planlar” teması için uygun görülmüştür.

Ders kitabındaki Kişilik ve Özellikler temasında aile üyeleri, insanlar nerede oturur ve yaşam alanları olarak üç içerik verilmiştir. Yine bu üç içeriğinde programdaki “Kişilik ve Karakter” temasında bulunmadığı görülmektedir. Hatta aile konusu programda “Birey ve Toplum” temasında önerilmektedir. Yine kitapta “Sporla Sağlıklı ve Mutlu” temasında verilen milli bayramlar, programda “Ülkemiz” temasında önerilmektedir.

Verilen örneklerde görüldüğü gibi kitabın bazı temaları programda önerilenlerle birebir eşleşmekte iken kitaptaki bazı temalara uygun seçilen içeriklerin programdakiler ile hiç eşleşmediği görülmektedir. Programda zaten temalara farklı içeriklerin seçilebileceği belirtilmekte ancak kitaptaki bazı temalara seçilen içeriklerin temayla hiç bağlantısı olmadığı görülmektedir.

Kişilik ve Özellikleri başlığını gören kişide dış görünüşü tasvir etme, ruh durumunu ifade etme, sahip olunan iyi ve kötü alışkanlıkları gibi içerik beklentileri doğmaktadır. Ne var ki kitapta aile üyeleri, evin bölümleri, mobilyalar ve yaşam alanları gibi kişilik ve karakterle hiç alakası olmayan içerikler seçilmiştir.

Programda dil yeterlilik düzeyi ve sınıf seviyelerine (9-10-11-12) göre Atatürkçülük ile ilgili konular bir tablo şeklinde verilmiştir. A1.1 seviyesindeki ders kitabımızın ilk dört ünitesi 9, son dört ünitesi 10. sınıflar için hazırlanmıştır. Programdaki 9 ve 10. Sınıflar için uygun görülen Atatürkçülük konuları ve açıklamaları ise şöyledir:

Tablo 16: Programda Yer Alan 9 ve 10. Sınıf Atatürkçülük Konuları

SINIF	KONULAR	AÇIKLAMALAR
9	ATATÜRK'ÜN HAYATI Öğrenim hayatı Askerlik Hayatı Siyasi Hayatı	Öğretim programında öğrenme alanlarında yer alan kazanımlarla ilişkilendirme yapılarak işlenmelidir. Bu konulara özellikle 10 Kasımına içine alan Atatürk Haftası, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nda yer verilmelidir.
10	ATATÜRK İLKELERİ Cumhuriyetçilik Milliyetçilik Halkçılık Devletçilik Laiklik İnkılapçılık	Öğretim programında öğrenme alanlarında yer alan kazanımlarla ilişkilendirme yapılarak, Atatürk ilkelerinin adları verilip bir ya da birkaçı kısaca açıklanmalıdır. Bu konulara özellikle 10 Kasımına içine alan Atatürk Haftası, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nda yer verilmelidir.

Ortaöğretim Almanca Öğretim Programı, 2011, s.49

9.sınıflar için olan kitabın ilk dört ünitesi incelendiğinde Tablo 16'daki Atatürk ile ilgili hiçbir konunun olmadığı fark edilmektedir. Kitabın 10. Sınıflar için olan bölümünde ise sadece 6. Temada Atatürk'ün hayatına dair anne-baba adı, nerede doğduğu, hangi okullara gittiği ve mesleği gibi kısa bilgilere yer verilmiştir. Buda sadece bir sayfada oldukça kısa bir biçimde sunulmuştur. Programda öğretilmesi istenen askerlik ve siyasi hayatına ya da ilkelerine hiç değinilmemiştir. Bu gözden kaçamayacak kadar büyük bir eksiklik. Yine dikkat çeken bir diğer nokta ise Türkler için önemli olan bir kişi az da olsa

kitabta yer almıştır. Ancak Almanya'daki herhangi ünlü bir kişiye, sanatçıya ya da şarkıcıya hiç yer verilmediği görülmüştür.

Programda her temada içerikle ilgili metinler, hikayeler, haberler, röportajlar, diyaloglar, ansiklopedik bilgiler, şarkılar, şiirler, görseller vb. kullanılması gerektiği vurgulanır. Ders kitabının içeriği incelendiğinde hemen hemen her tema ve ona ait olan içeriklerde okuma metinleri ve diyaloglara rastlamak mümkündür. Ne var ki öğrencilerin yaş ve gelişim düzeyine uygun olarak gerçek hayattan (gazete, dergi vb.) alınan hiçbir haber ya da röportaja yer verilmediği görülmektedir. Yine derste öğrencilerin motivasyonunu artırarak öğrenmeyi keyifli hale getirecek şarkı ya da şiir de bulunmamaktadır.

Diller için ortak başvuru metninde de özellikle vurgulanan yabancı dil derslerinde ülke bilgisine yer verilmesi gerektiği Almanca öğretim programında da belirtilir. Öğrencilerin yabancı kültür ile kendi kültürünü karşılaştırmasına, farklılıklara açık bireyler olarak yetişmeleri gerektiğine programda da yer verilmektedir. Ders kitabı incelendiğinde daha ilk üniteye yabancı biriyle tanışan bir Türk öğrencinin diyaloguna, farklı ülke ve şehir isimlerine rastlamak mümkündür. Aşağıdaki örnekte görüldüğü gibi özellikle seyahat temasında farklı ülke bilgilerine ve resimlerine yer verilmiştir.

Reiseländer

1 Lies die Reisebroschüren und antworte!

Wie heißen die Länder?

	5 Tage Istanbul Flug und Hotel 790 €		4 Tage Rom Flug und Hotel 720 € oder Flug und Vollpension 900 €
	3 Tage Paris Hotel und Frühstück 290 €		10 Tage Kairo Flug, Hotel und Halbpension 1080 €

Resim 23: Schritt für Schritt Deutsch Seyahat Teması Etkinliği

“Beslenme ve sağlık” temasında da 24. resimdeki etkinlikte görüldüğü üzere yine Türk ve Alman mutfağı ve iki ülkeye ait yeme alışkanlıkları verilerek iki kültür kıyaslanmıştır. Öğrencilerin bu farklılıkları görmeleri ve bu farklılıkları olağan karşılamaları için bu tarz etkinliklerin faydalı olacağı söylenebilir. Ne var ki bazı bölümlerde her iki kültüre ait bilgiler yer almamaktadır. Milli bayramlar konusunda sadece Türkiye’deki 23 Nisan Çocuk Bayramı ve 19 Mayıs Gençlik Bayramı ile 10 Kasım Atatürk’ü Anma gününe yer verilmiştir. Türkler için çok özel olan bu bayramlar ve özel günlere yer verilirken Almanya’da kutlanan herhangi bir dini ya da milli bayrama yer verilmemiştir.

Lies die Texte und sprecht in der Klasse! Was macht eure Familie sonntags?

Manuela

Zu Hause gibt es Essen aus Deutschland. Mein Lieblingsessen ist Schnitzel mit Pommes. Abends essen wir Käse, Tomaten und Wurst. Aber sonntags frühstücken wir ganz gemütlich. Nachmittags trinken wir Kaffee und essen Torte. Das ist typisch Deutsch. Mein Vater kocht sonntags. Wie ist es bei euch?

Burak

Zu Hause gibt es Essen aus der Türkei. Wir essen abends immer warm. Das ist typisch türkisch. Sonntagmorgens frühstücken wir mit den Großeltern. Mein Lieblingsessen ist türkische Pizza mit Salat. Wir trinken mittags Tee und essen Kekse. Mein Vater kocht nachmittags den Tee. In den Wochentagen macht er den Salat.

Resim 24: Schritt für Schritt Deutsch Beslenme Teması Etkinliği

Bazı ülkelere ait yemeklerin verilmesi de ülke bilgisine güzel bir örnektir. Ancak sadece 3 ülkenin yemeğinin tanıtılması ilgi çekicilik açısından biraz zayıf kalmaktadır. 25. Resimdeki etkinlikte döneri bir Türkün değil de Frank isimli bir yabancıнын sevmesi dikkat çekicidir. Dönerin dünyada farklı toplumlarda da sevilen bir yemek olarak algılanmasını sağlamaktadır.

Internationale Küche

1 Hör zu und lies mit!

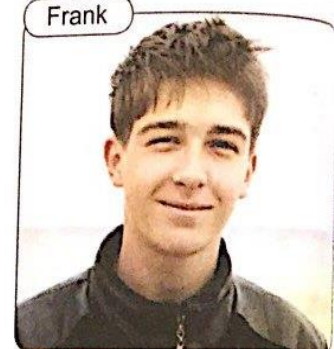
Michael

Ich liebe Gulasch.
Es ist aus Ungarn.
Es schmeckt sehr gut.
Ich mag kein Gemüse.

Kerstin

Pizza kommt aus Italien. Sie schmeckt lecker. Pizza ist mein Lieblingsgericht, aber ich mag keine Pizza mit Fisch.

Frank

Döner kommt aus der Türkei. Er ist gesund und lecker. Ich mag kein Sushi.

Resim 25: Schritt für Schritt Deutsch Beslenme Teması 2.Etkinlik

Kitapta Berlin’de eğitim gören İspanyalı bir kızın anlatıldığı ve Berlin’deki bir üniversite ve yurdun resimlerinin de bulunduğu bir sayfa bulunmaktadır. Bu sayfada yine ülke bilgisinin yer aldığı görülmektedir. Dördüncü alıştırmada ise Berlin ile ilgili resimlerin ve bilgilerin bulunup bir poster hazırlanması da hedef dile ve kültüre karşı ilgiyi artıracak güzel bir çalışma örneğidir. Ne var ki Berlin’de eğitim konusunun kitapta 3. Tema olan “Kişilik ve Özellikler” de yer alması programdaki tema ve içerik örnekleri ile uyum sağlamamaktadır. Programdaki tema ve içerik önerilerine göre bu konunun “Gençlik” temasında yer alması gerekmektedir.

1 Hör zu und lies mit! Wo wohnt Maria?

Wohnen im Studentenheim

Maria Magdalena kommt aus Spanien und studiert in Berlin, an der Humboldt Universität. Sie wohnt in einem Studentenheim. Sie findet Berlin toll. Ihre Möbel sind praktisch und gemütlich. In dem Studentenheim wohnen viele Studenten. An dem Studentenheim ist ein Supermarkt. Neben dem Supermarkt ist ein Kiosk. Morgens frühstückt sie im Heim. Sie kann mittags in der Mensa essen. Abends isst sie im Heim. Leider hat sie noch keine Freunde.

neben

morgens
mittags
abends

2. Lies die Informationen und ordne sie den Fotos zu!

A Das ist die Humboldt Universität.

B Das ist ein Studentenheim.

C Das ist das Deutsche Parlament.

4. Finde Informationen und Fotos über Berlin und mach ein Poster! Trag es vor!

Resim 26: Schritt für Schritt Deutsch Kişilik ve Özellikler Teması Etkinliği

Seyahat temasında bulunan bu üç resim hakkında öğrencilerin konuşması istenmektedir. Resimlerin nereye ait olduğu da sorulmaktadır. Ülke bilgisi için güzel olan bu etkinlikte sadece Berlin'de yer alan bir caminin konması Almanya'daki herhangi bir büyük kilisenin yer almaması öğrencilerde farklılıkları kabul etme ve hoşgörü ile karşılama hususunda bir eksiklik yaratabileceği düşünülmektedir.

Lektion 22 C Reisen

Sie müssen mit der U-Bahn fahren.

1. Schau dir die Fotos an und sprich in der Klasse! Aus welchem Land sind die Fotos?

A

B

C

2. Lies die Texte und ordne die Fotos von der Aufgabe 1 den Texten zu!

Das ist die Şehitlik Moschee. Sie ist die erste Moschee in Berlin.

Das ist ein Ausschnitt von der Berliner Mauer.

Das ist die Oberbaumbrücke in Kreuzberg.

Resim 27: Schritt für Schritt Deutsch Seyahat Teması 2.Etkinliği

Kitap tamamen incelendiğinde ülke bilgisi, gerek okuma parçaları gerek resimlerle yoğun olarak “Ben ve İletişim Bilgilerim”, “Beslenme ve Sağlık” ve “Seyahat” temalarında karşımıza çıkmaktadır. Geriye kalan 5 temada ise ülke bilgisinin diğer temalara göre çok daha az yer aldığı görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, bu araştırma neticesinde elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlara bağlı olarak önerilere yer verilecektir.

5.1. Sonuçlar

Bu çalışmada, Ortaöğretim 9 ve 10. sınıflarda okutulmakta olan (A1.1 düzeyi) Schritt für Schritt Deutsch isimli ders kitabının dört temel dil becerisi ve içerik öğeleri açısından uygunluğu incelenmiştir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine ait ders kitabındaki tüm etkinlikler tek tek incelenmiştir. Bunun neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

9 ve 10. sınıf Almanca Ortaöğretim A1.1 Düzeyi Almanca Ders Kitabının, Dört Dil Becerisine (Dinleme-Konuşma-Okuma-Yazma) Nasıl Yer Verdiğine İlişkin Sonuçlar

1. İlk ünitelerde dinleme becerisi için sadece doğru telaffuz ve tonlamayı hedef alan etkinliklerin yerini ilerleyen ünitelerde boşluk doldurma, sorulan soruyu anlayıp cevap verme gibi daha üst düzey etkinliklerin aldığı belirlenmiştir. Ancak bulgular bölümünde yer alan 9 numaralı resimdeki dinleme etkinliği incelen ders kitabında 2. üniteye yer almaktadır. Bu etkinlikte dinleyenin bütün metni anlayarak sorulan 3 soruya cevap vermesi istenmektedir. Henüz A1.1 seviyesinde olan öğrenciler için daha 2. üniteye bu kadar üst düzey bir etkinlik oldukça zor görünmektedir.

2. Konuşma etkinliklerinde üniteler arasında sayısal farklılıklar olduğu görülmüştür. İlk ünitelerde biraz daha az olan konuşma etkinliklerinin ilerleyen ünitelerde arttığı görülmüştür. A1.1 seviyesinde olan yani Almancayı yeni öğrenenlere hitap eden kitapta ilk ünitelerde daha az olan konuşma etkinliklerinin daha sonraki ünitelerde giderek artması öğrenci seviyesinin göz önünde tutulduğunu göstermiştir.

3. Almanca Öğretim Programında önerilen diyalog, tartışma, röportaj, sunum, anket gibi değişik konuşma etkinliklerine kitapta sıklıkla yer verilmiştir. Bu hususta kitapla program arasında bir uyum olduğu saptanmıştır.

4. İlk ünitelerde “aile”, “dersler”, “okul eşyaları” gibi basit konuşma konularının ilerleyen ünitelerde “çevre”, “doğa”, “toplumda uyulması gereken

kurallar” gibi daha üst düzeye ulaştığı görülmüştür. Bu da kitabın öğrenci seviyesine göre hareket ettiğini göstermiştir.

5. Okuma etkinliklerinin sayısal olarak dengeli bir dağılım sergilemediği görülmüştür. İlk üniteye 14 olan okuma etkinliği sayısının ikinci üniteye 8’e düştüğü belirlenmiştir. Bu da okuma becerisine ait etkinliklerin ünitelerde eşit oranda yer almadığını göstermiştir.

6. Okuma etkinliklerinin bazılarında hedef kültüre ait özellikler verilmiştir. Almanca Öğretim Programında da farklı kültürleri tanıma ve kabul etme hedefi özellikle vurgulanmıştır. Bu hususta program ile kitap arasında kısmen de olsa bir uyum olduğu saptanmıştır.

7. Okuma parçalarında genellikle öğrencilerin sadece bilmedikleri kelimeleri bulmaları istenmiştir. Parçaya ilişkin sorulara cevap verme, doğru yanlış ifadeleri bulma, boş bırakılan yere uygun cümleyi bulma gibi okuma becerisini geliştirecek farklı etkinliklere çok fazla yer verilmediği saptanmıştır.

8. Yazma becerisi için kitapta bulunan etkinliklerde üniteler arasında sayısal farklılıklar olduğu belirlenmiştir.

9. Almanca Öğretim Programında önerilen kısa mesaj, e-posta, doğum günü kartı, posta kartı, mektup gibi değişik yazma etkinliklerine kitapta sıklıkla yer verildiği görülmüştür. Bu hususta kitap ile program arasında bir uyum olduğu saptanmıştır.

9 ve 10. Sınıf Almanca Ortaöğretim A1.1 Düzeyi Almanca Ders Kitabının Programda Yer Alan Tema Ve İçerik Önerilerine Uygunluğuna İlişkin Sonuçlar

1. Programda A1.1 seviyesi için hazırlanacak bir ders kitabında 8 tema ve 24 içerik olması gerektiği belirtilir. İncelediğimiz ders kitabında da 8 tema ve 24 içerik bulunmaktadır. Program ile kitap arasında tema ve içerik açısından sayısal bir denge olduğu tespit edilmiştir.

2. Hangi temada hangi içeriğin yer alabileceği ayrıntılı bir şekilde programda gösterilmiştir. Ne var ki söz konusu ders kitabında yer alan temalar programda önerilen temalar ile birebir örtüşürken, içerik bilgileri programda önerilenler ile neredeyse hiç örtüşmemektedir.

3. Programda istenirse her temaya konu ile bağlantılı olabilecek başka içerik bilgilerinin de seçilebileceği belirtilir. Ders kitabında da temalara programda önerilenin dışında içerikler seçilmiştir. Ancak ders kitabında bir tema için seçilen farklı içerikler, programda başka bir tema için uygun görülmüştür. Örneğin, bir gün planı ders kitabında Gençlik temasında yer alırken programda Hayaller ve Planlar temasında yer almaktadır.

4. Öğrenmeyi eğlenceli hale getirecek olan şarkı ya da şiire kitapta yer verilmediği saptanmıştır.

5. Programda önerilmesine rağmen gerçek hayattan (gazete, dergi vb.) alınan hiçbir haber ya da Alman veya Almanca konuşulan ülkelerin kültüründe önemli bir yere sahip olan şarkıcı, sanatçı ya da popüler birine yer verilmediği saptanmıştır.

6. Berlin'de bulunan bir camiye kitapta yer verilmesine rağmen Almanya'daki herhangi bir farklı dine ait ibadet yerinin resmi veya bilgisine yer verilmediği tespit edilmiştir. Türkiye'deki 23 Nisan, 19 Mayıs gibi milli bayramlara yer verilmesine rağmen Almanya'daki herhangi bir bayram ya da büyük bir festivale de yer verilmediği saptanmıştır.

7. Bütün becerilere ait etkinliklerde günlük yaşama uygun basit konu ve ifadelerin seçildiği, bu konuların kısmen de olsa kültürel öğelerle zenginleştirilmeye çalışıldığı görülmüştür. Ancak kültürel öğelerde sadece Almanya ve Alman kültürüne ait değerlere yer verildiği, Almanca konuşulan İsviçre ya da Avusturya gibi ülkelerin değerlerine hiç yer verilmediği fark edilmiştir.

8. Türk tarihinde ve kültüründe büyük öneme sahip olan Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili konular her sınıf seviyesine göre Almanca Öğretim Programında belirtilmiştir. İlk dört ünitesi 9. sınıflar, son dört ünitesi 10. sınıflar için hazırlanan ders kitabında Almanca Öğretim Programına göre 9. Sınıfta öğretilmesi uygun görülen Atatürkçülük konularının çok yüzeysel bir şekilde ele alındığı tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular ve sonuçlara bağlı olarak öneriler bölümü ikiye ayrılmıştır.

5.2.1. Ders Kitabı Hazırlayanlar İçin Öneriler

1. A1.1. Düzeyi Schritt für Schritt Deutsch ders kitabının ayrıntılı incelemesi yapıldıktan sonra bazı eksiklikler tespit edilmiştir. Örneğin, sonuçlarda da belirtildiği üzere bulgular bölümünde yer alan 9 numaralı resimdeki dinleme etkinliğinin A1.1 düzeyindeki öğrenciler için 2. üniteye yer alması çok uygun görünmemektedir. Bu dinleme etkinliğinin 2. üniteye değil de 6, 7 veya 8. üniteye olması daha uygun olabilir.

2. Türkiye’de kutlanan 23 Nisan Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ya da tüm Türkiye için özel bir gün olan 10 Kasım Atatürk’ü Anma gününe ders kitabında yer verilirken Almanya’daki herhangi bir festival, bayram ya da Alman halkı için özel olan bir güne de yer verilmesi hedef kültürü tanıma açısından faydalı etkinlikler olabilir. Yine Berlin’de bulunan bir caminin resimleri yer alırken Almanya’da bulunan farklı bir dine ait bir esere yer verilmediği yapılan incelemede görülmüştür. Berlin’deki cami resminin yanına kitapta Berlin’deki büyük kilisenin resmi konulabilir. Almanya’daki ünlü bir meydanın ya da müzenin resimleri verilerek bu yerlere ait bilgiler paylaşıldıktan sonra Türkiye’de bu meydan ya da müzeye benzeyen yerlerin isimlerini öğrencilerin bulması istenebilir. Böylelikle öğrenciler hem farklı olanı tanır hem de kendi ülkesindekilerle benzerlerini bulabilirler. Almanya ya da Almanca konuşulan ülkelerde ünlü olan bir şarkıcı, sanatçı ya da müzik grubu tanıtılarak hem eğlenceli hem kültür dolu bir içerik bölümü hazırlanabilir.

3. Kitapta yer alan okuma parçalarının genelinin kısa olduğu görülmektedir. İlk ünitelerde okuma parçaları kısa ileriki ünitelerde ise git gide daha uzun olabilir. Bu okuma parçalarına dair öğrenciyi aktif tutacak ve onlara daha fazla fayda sağlayacak parçayı devam ettirme, boşlukları doldurma ya da parçaya dair sorulan sorulara cevap verme gibi etkinlikler ile okuma bölümleri zenginleştirilebilir.

4. Eksiklikleri olmasına rağmen genel olarak bu ders kitabının Almanca Öğretim Programına uyum sağladığı bu çalışma neticesinde görülmüştür. Kısa zamanda bu çalışma da belirtilen eksiklikler giderildiği takdirde bu ders kitabının uzun yıllar Almanca dersleri için ders kitabı olarak kullanılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

5.2.2. Araştırmacılara Öneriler

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki liselerde zorunlu bir ders olan Almanca için 2016 yılında okullara gönderilen A1.1 düzeyi Schritt für Schritt Deutsch isimli ders kitabının dört dil becerisine nasıl yer verdiği ve Ortaöğretim Almanca Öğretim Programında yer alan içerik ve tema önerileriyle bu ders kitabında yer alan tema ve içeriklerin uygunluğu bu tez çalışmasında belirlenmeye çalışılmıştır. Ders kitabı incelemesi yapacak olan araştırmacılar yine bu kitabın hedef ve içerik ya da değerlendirme gibi farklı boyutlarda da incelemesini gerçekleştirebilir. Genellikle kitap incelemesi çalışmalarında tercih edilen kültür öğeleri ya da Avrupa Dilleri İçin Ortak Başvuru Metni'ne göre de bu kitabın incelemesi yapılabilir. Bu tezde incelediğimiz dört dil becerisi ve Almanca Öğretim Programında yer alan tema ve içerik önerilerine göre başka bir ders kitabının incelemesinin yapılması da yine kitap hazırlayanlara büyük katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Altıok,G.R.(2006). *Türkiye’de İlköğretim Okullarında Etkili Yabancı Dil Öğretimi: Tarihsel Gelişimi ve Açılımları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi.
- Akyüz, Y. (2011). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ammon, U. (2010). Almancanın Uluslar Arası Alanda Nasıl Bir Yeri Var?. (Online doküman). WEB sayfasından alındığı tarih: 06.12.2016.
- WEB: <https://mc.deutschland.de/tr/artikel-tu/yazilar/article/welche-rolle-spielt-deutsch-international.html>
- Başaran, İ.E. (1996). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Yargıcı Matbaası.
- Başer, T. (2014). *Avrupa Ortak Yabancı Dil Öğretim Programı Çerçevesinde “PasswortDeutsch” Adlı Ders Kitaplarının Kazanımlar Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Binbaşıoğlu, C. (2005). *Türk Eğitim Düşüncesi Tarihi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel,Ö. (1999). *İlköğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Demirel, Ö. (2010). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, H. (1997). *Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı*. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Erdem, M.D., Gün, M., Şengül, M., Şimşek, R. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Okuma Metinlerinin Öğretim Elemanlarınca Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve İşlevsel Metin Özellikleri Kapsamında Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 10/3, 455-476.
- Erden, M. (1995). *Eğitimde Program Değerlendirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2010). *Milli Eğitime Dair*. Ankara: Nobel Yayınevi.

- Ertural, S. (2008). *Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Ertürk, S. (1982). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayıncılık.
- Eurydice (2012). Avrupa’da Okullarda Dil Öğretimi Üzerine Temel Veriler. (Online doküman) WEB sayfasından alındığı tarih: 10.05.2017.
WEB:http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/143TR.pdf
- Fer, S. (2009). *Öğretim Tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Genç, A. (2002). İlk Ve Ortaöğretim Okullarında Yabancı Dil Ders Kitabı Seçimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 74-81.
- Gündoğdu, M. (2007). Almanca Öğretiminin Temel İlkeleri. İstanbul: Kare Yayınları.
- Gürüz, K. (2008). *Yirmi Birinci Yüzyılın Başında Türk Milli Eğitim Sistemi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayıncılık.
- İşisağ, K. U. (2008). Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni’nin Dilbilimsel Açısından İncelenmesi. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(1), 105-122.
- İşman, A. & ESKİCUMALI, A. (2006). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Sempati Pegem A Yayıncılık.
- Kalkan, C. K. (2012). *Deutschist Spitze Adlı Ortaöğretim Almanca Ders Kitabında Ülkebilgisi Öğelerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Karakaya, Ş. (2004). *Eğitimde Program Geliştirme Çalışmaları*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kırpık, G. (2014). Türkiye Cumhuriyetinin Kuruluşunun İlk Yıllarında Talim ve Terbiye Kurulunun Sınav Sistemi, Geçiş ve Denklik Meseleleri ile İlgili Aldığı Kararlar. İnsan, A.A., Akengin, A. (Edt.). *Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Eğitimde Kademeler Arası Geçiş ve Yeni*

Modeller Uluslar arası Kongresi. Antalya. Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, ss. 45-58.

Kısakürek, M. (1969). Eğitim Programlarının Geliştirilmesi İle Öğretim Süreçleri Arasındaki İlişkiler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1), 45-53.

Kozallık, R. H. Ç. (2013). *DeutschistSpitze ve Prima Adlı Ders Kitaplarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Küçükahmet, L. (2009). *Program Geliştirme ve Öğretim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Macit, Ü. (2009). *Gülmece Dergilerindeki Dilsel Öğelerin Dil Öğretimi Açısından Betimlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2011). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Ortaöğretim Almanca Dersi (Hazırlık, 9, 10, 11, 12. Sınıf) Öğretim Programları.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2012). 12 Yıl Zorunlu Eğitim Sorular-Cevaplar.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı İlköğretim Kurumları İlkokul-Ortaokul Haftalık Ders Çizelgesi.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi.

Milli Eğitim Bakanlığı. Avrupa Dil Portfolyosu nedir? (Online Doküman) Web sayfasından alındığı tarih: 01.03.2017

Web: <http://adp.meb.gov.tr/kullanım.php>

Ornstein, A. C. , &Hunkins, F. P. (2004). *Curriculum Foundation: PrinciplesandTheory*. Boston: Allynand Bacon.

- Öz, J. (2010). *Türkiye’de Yabancı Dil Olarak Almanca Ders Kitaplarında Kültürlerarası Öğrenme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Özçelik, D. A. (2010). *Eğitim Programları ve Öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özdemir, S. M. (2009). Eğitimde Program Değerlendirme ve Türkiye’de Eğitim Programlarını Değerlendirme Çalışmalarının İncelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, VI (II), 126-149.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. Bütün, M. , Demir S. B. (Çev. Edt.). Ankara: PegemA Akademi.
- Sakaoğlu, N. (2003). *Osmanlı’dan Günümüze Eğitim Tarihi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Salihoğlu, H. (2003). Almanca Öğretimi. Erdoğan, İ. (Edt.). *Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi ve Kalite Arayışları Sempozyumu*. İstanbul. Özel Okullar Derneği: Özyurt Matbaacılık, ss. 70-73.
- Saylan, N. (1995). *Eğitimde Program Tasarısı Temeller, Prensipler, Kriterler*. Balıkesir: İnce Ofset.
- Seggie, F. N. & Bayyurt, Y. (2015). Nitel Araştırma Yöntemi. Seggie, F. N. & Bayyurt, Y. (Edt.). *Nitel Araştırma Yöntemleri Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları*. Ankara: Anı Yayıncılık, ss. 11-22.
- Senemoğlu, N. (2009). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.
- Sönmez, V. (2009). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. & Alacapınar, F.G. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tok, H. & Arıbaş, S. (2008). Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Yabancı Dil Öğretimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), 205-227.

Ulutaş, S. & Erman, M. (2011). Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Türkiye'de Uygulanmış Olan İlkokul, Ortaokul ve İlköğretim Okulları Öğretim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2 (1), 148-154.

Variş, F. (1996). *Eğitimde Program Geliştirme Teoriler, Teknikler*. Ankara: Alkım Yayın.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Kitabevi.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.